No. 29. Donderdag 15 Juli 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:
HOOFDBESTUUR .... } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST ..... } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

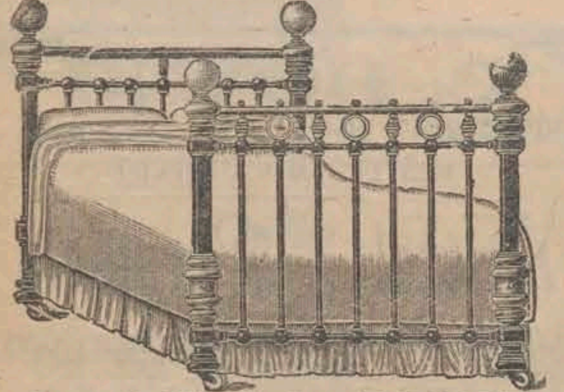
Een verzoek om Steun.

Met het oog op het bijzondere van het geval en waar het hier daarenboven een jongmensch betreft, die steun verdient, heeft ondergeteekende gemeend, dat er wellicht onder de lezers van het K. W. personen zijn, in staat en genegen om hulp te bieden.

Het gaat hier n.l. om een jongmensch, wien goede referentiën ten dienste staan, in het bezit van einddiploma H. B. S. en ten deele van een Landbouwschool, die gaarne naar Indië zou terugkeeren, aldaar ook reeds een werkkring heeft gevonden en aangenomen is op een Rubber-onderneming op Sumatra, maar... — en hier zit hem de moeilijkheid — aan die werkkring is geen vrije overtocht verbonden, in zooverre, dat de passagekosten wel door de Maatschappij worden terugbetaald, maar alleen dan, wanneer hij er 5 jaar in dienst is geweest. Het bewuste jongmensch had gedacht die passage-gelden gemakkelijk hier of daar te kunnen opnemen, hetgeen hem echter tot nu toe niet gelukt is.

Mochten zich menschenvrienden het lot van dit jongmensch willen aantrekken, dan heeft zich de heer J. C. Hietink, van der Heimstraat 76 te Scheveningen, bereid verklaard daaromtrent alle gewenschte inlichtingen te verschaffen.

De wd. Secretaris „Oost en West",
J. VAN HAAFTEN.

Secretaris van het Hoofdbestuur van „Oost en West".

Bij het in Mei j.l. om particuliere redenen ontslag nemen van den heer A. J. Gooszen, die in de 9 maanden, dat hij Secretaris der Vereeniging was, daarvoor bijzonder veel heeft gedaan, werd ondergeteekende door het Hoofdbestuur met de waarneming der betrekking van Secretaris-Penningmeester belast, totdat deze benoeming door de jaarlijksche Algemeene Vergadering zou zijn bekrachtigd.

Die bekrachtiging is er tot mijn groote spijt niet aan gegeven kunnen worden, omdat ik vóór dien gemeend heb mijn ontslag te moeten vragen en wel omdat sedert de aanvaarding van mijn ambt opgekomen particuliere omstandigheden, waardoor ik minder tijd beschikbaar had, mij daartoe noopte.

Het doet mij zeer leed uit het bestuur van een Vereeniging te moeten treden, waarvan het doel en streven mij zoo in alle opzichten sympathiek is, ook doet het mij leed, omdat de betrekking mij in vele opzichten aantrok. Die betrekking is er echter een, die, wil men haar naar behooren vervullen, den ganschen mensch eischt, en waar ik dat, in de eerste tijden althans niet kan, heb ik gemeend te moeten heengaan, na bij het Dagelijksch bestuur en de Algemeene Vergadering een opvolger te hebben voorgedragen, aan wien ik met vol vertrouwen de belangen van de Vereeniging, die mij lief is, kan overdragen.

Die opvolger, de gep. Officier van Administratie 1e klasse K. M., F. H. A. van der Brugh, met wien ik in der tijd, toen ik nog de zeeën bevoer, vele jaren heb gediend, heb ik met vol vertrouwen durven aanbevelen, omdat hij een man is, die niet alleen administratieve kwaliteiten bezit, maar die ook over literaire talenten, voor het Secretaris-ambt van zooveel waarde, beschikt.

Ik hoop ten zeerste, dat hij evenals ik, wederom alle medewerking zal ondervinden, waaronder niet het minst die van het Dagelijksch Bestuur, waarmede ik bijzonder prettig heb samengewerkt en dat het hem moge gelukken „Oost en West" te steunen in haar meer en meer krachtig voorwaarts gaan.

Wat mijzelf aangaat, in zoover als mijn krachten strekken, zal ik steeds bereid gevonden worden, tot dat schoone doel te helpen, waar ik kan.

De wd. Secretaris,
J. VAN HAAFTEN.

Haarlem's Dag.

Hoewel in het „Koloniaal Weekblad", no. 28, reeds met een enkel woord werd melding gemaakt van Haarlem's Dag, onder het motto „Een Succes", acht ik echter een meer uitvoerige bespreking daarvan, gezien de groote toewijding en zorg, noodig tot het doen slagen van zulk een dag, hier zeker op haar plaats.

Wellicht zullen lezers, die den zesden Juli j.l. niet naar Haarlem togen, vragen: wat voor soort dag Haarlem's dag wel is geweest?

Zulken vragers zou ik willen antwoorden, dat waar in ons weekblad zulk een dag als een bijzondere wordt aangegeven, deze natuurlijk voor onze Vereeniging in het bijzonder van belang is geweest.

Op dien dag toch werden na afloop van de te Haarlem in de Sociëteit „De Vereeniging" gehouden Algemeene vergadering, de leden van „Oost en West" in de gelegenheid gesteld met elkander aldaar kennis te maken, of wel te ontmoeten.

Waar echter onze Vereeniging er een is v.n. werkende op Koloniaal gebied, daar was het van het Afdeelingsbestuur te Haarlem een bijzonder aardige gedachte, om die kennismaking of wel ontmoeting te vergemakkelijken, door de „Oost en West"-leden, die zich daarvoor hadden opgegeven, te vereenigen aan een uitstekend toebereide rijsttafel.

Om verder aan die rijsttafel, waaraan een kleine honderd personen aanzaten, zooveel mogelijk een Indisch cachet te verleenen, was daartoe de groote eetzaal der „Vereeniging" geheel op Indische wijze versierd, ook pasten in dit kader de tafelbedienden, daar dit Javanen der Stoomvaart Mij „Rotterdamsche Lloyd" waren, die de nette Indische bediendenkleeding dier Maatschappij droegen. Dit alles te samen voerde mij althans in gedachten van tijd tot tijd terug naar het schoone land der palmen, somtijds ook weer, deed het mij geheel denken aan de gezellige eetzaal van een groot mailschip.

Hoe het zij, alles werkte samen om het feest zoo gezellig mogelijk te maken, en dat zulk een feest door geen enkele wanklank werd verstoord, zal wel voor een groot deel te danken zijn geweest aan de met zooveel zorg gekozen tafelschikking, die zoo was, dat waar men ook zag of keek, men niets opmerkte dan harmonie en vroolijkheid.

Hulde en driewerf hulde aan hen, die zich zooveel moeite gaven voor hun medeleden, voorzeker in de eerste plaats aan Voorzitter en Secretaris der afdeeling „Haarlem", de heeren Brondgeest en Wagenaar Reisiger, van wie het sympathieke plan is uitgegaan en waarbij zij, v.n. wat de versiering der zaal aangaat op zóó meesterlijke wijze door hunne echtgenooten werden bijgestaan. Ook mag een woord van lof niet worden onthouden aan Mevrouw Van Maren—Vosmaer, die zich bereid verklaard had de zorgen voor de rijsttafel op zich te nemen en die zich van die taak op uitnemende wijze kweet.

Behalve het feit, dat de deelnemende leden van „Oost en West" een hoogst prettigen avond doorbrachten, geloof ik te mogen constateeren, dat zulk een feest propagandeerend werkt voor de Vereeniging in het algemeen, onwillekeurig toch wordt door de deelnemers dat feest hier en daar ter sprake gebracht en al vertellend over de genoegens er gesmaakt, wordt ook de aanleiding er toe vermeld en op deze wijze wordt de Vereeniging in ruimer kring bekend.

Dat sommige leden er evenzoo over dachten, bleek mij, doordat eenige leden mij dien avond al opgave deden van nieuw geworven leden, ook werd den leden er aan tafel eenige malen aan herinnerd, dat het hier geen gewoon feest gold, maar wezen de toespraken er op, dat het samenzijn zijn oorsprong vond in de Vereeniging „Oost en West". Waar deze Vereeniging verschillende malen werd herdacht, daar maakte Mevrouw Douair. Clifford Kocq van Breugel van de gelegenheid gebruik om ook de Jan Pieterszn Coenstichting te gedenken. Aan het dessert werd n.l. door HEd. voorgesteld om een Indische vrucht, een papaja, ten voordeele dezer stichting bij opbod te verkoopen.

Het behoeft geen betoog, dat de edelmoedige verkoopster, ten slotte na genereusen wedstrijd, zich de vrucht voor *f* 30 zag toegewezen.

Aan haar zij namens de Jan Pieterszn Coenstichting een hartelijk woord van dank hier gewijd.

Ten slotte vraagt de propagandist nog voor een oogenblik het woord, en wel om aan alle deelnemers van het zoo prettige feest te verzoeken, om den opzet van het feest geheel te doen slagen. Die opzet was toch ten deele om onze Vereeniging in wijder kring bekend te maken, en waar 't Afdeelingsbestuur te Haarlem op zóó schitterende wijze het initiatief er toe nam, daar kan het dat bestuur niet anders dan aangenaam zijn, dat men door daden toont, dat het ook in deze goed heeft gezien en dat het feest te Haarlem de aanleiding is geworden, dat vele Nederlanders en Nederlandsch-Indiërs worden opgewekt zich te vereenigen en zich aan te sluiten bij de Vereeniging „Oost en West".

Namens het Dag. bestuur uit het Hoofdbestuur.

De wd. Secretaris,
J. VAN HAAFTEN.

Naar Oost-Indië, medio 1920.

—o—

(Voorbereiding.)

'k Ben voornemens in eene reeks schetsjes zooveel mogelijk objectief weer te geven, voornamelijk wat vóór en tijdens de reis en verder bij aankomst en eerste verblijf in Indië, anders is en werd dan het vroeger was, à governo van hen, die in deze tijden den overtocht zullen te maken hebben.

's Is precies dertig jaar geleden, dat ik van Rotterdam uitvoer als medegeleider van een detachement „kolonialen", zooals men toen nog onze landgenooten geliefde te betitelen, die den durf en de fut hadden om voor eenige jaren dienst te nemen bij het Indische leger en andere ervaringen op te doen, dan van achter moeders pappot en bekeken door den Nederlandschen bril. De stoomer was de Batavier, een schip van 1800 ton, een achttal hutten 1e klas achteruit, en daarboven een kleine campagne. Later werd dit schip vergroot, door er een stuk in 't midden tusschen te lasschen en werd het verdoopt. 't Bleef echter een groote sloep, in vergelijking met de „Insulinde"-van 12.000 ton waarmede we de reis nu maken. En dan 't comfort aan boord, toen en nu, dat is niet te vergelijken, zijnde als 't ware twee ongelijkmatige grootheden.

Toen 't mij bekend werd, dat ik weder naar Indië zou gaan en gaarne zekerheid wilde hebben omtrent den datum van vertrek, wendde ik me voor passage tot de agenten der beide stoomvaartmaatschappijen in Den Haag. Bij die der „Nederland" was het: „omtrent vertrek kan geen zekerheid gegeven worden. U komt op de lijst en zult dan later nadere mededeeling ontvangen"; bij die der Rotterdamsche Lloyd: „op de „Insulinde" is nog plaats, vertrek eind Mei." Dáár boekte ik voorloopig en ontving een paar dagen later de mededeeling, dat ik een couchette in een 2-persoonshut der 1e klasse had, doch men nog moeite zou doen voor een éénpersoonshut. Op mijn leeftijd z'n hut te moeten deelen met een jeugdigen krijgsmakker of ambtenaar ter beschikking, is, hoe kameraadschappelijk men ook gezind moge wezen, toch minstens genomen minder geriefelijk. Echter, na daarop gewezen te hebben, geviel het, dat me een éénpersoonshut op 't opperdek werd toegewezen. Luchtig dus, geen zeetjes te verwachten, maar wel 's middags een stoeiende en schreeuwende kinderschaar boven je hoofd, die juist de z.g. rusturen benutten om hun vrijheidszin, zonder toezicht van ouderen, ruim baan te geven en uit te vieren. Dit 's een euvel, dat schijnt te moeten blijven bestaan, alle strenge ouders en Directeuren ten spijt.

Nu de passage verzekerd, nu de uitrusting, waarvoor ƒ 1500.— werd toegestaan, later met 50 pCt. tot ƒ 2250.— verhoogd, voor gehuwden bovendien met éene maand Indisch activiteitstraktement voor de echtgenoote (kinderen tellen niet mee). Op 't oog een heel bedrag, vergeleken met de ƒ 1000.— van vroeger. Echter in deze tijden veel te weinig, aangezien die toelage voor eerste uitrusting niet alleen in lijfgoederen en dergelijke behoort te worden omgezet, doch ook zou moeten dienen voor de eerste huiselijke inrichting in Indië, wil men daar niet beginnen met op de beer, of middels op voorschot — wat feitelijk 't zelfde is — in te koopen. Maar nu gevalt het, dat de toelage eerst ruim een maand vóór 't vertrek der boot wordt uitbetaald, en als gepensionneerde, dus „nouveau pauvre", heeft men geen crediet. 't Heet: „boter bij de visch", de Regeering vertrouwt blijkens die late uitbetaling de zaak niet, aanvaardt geen risico. Waarom dan wel de particulier, de leverancier? Voor de uitrusting konden we ons dus bepalen tot 't opmaken van een lijstje, 't inwinnen van nadere inlichtingen en informeeren van prijzen. Toen geviel het nog, dat de scheepvaartstaking intrad, de booten werden „opgebotteld" en toen de „Insulinde" zou moeten vertrekken, eerst nog 6 andere booten moesten voorgaan, zoodat 't vertrek werd instede van eind Mei, begin Juli. Daarbij kwam nog, dat ook weer als een gevolg van de staking de prijzen belangrijk opliepen. Betaalde men vroeger voor een wit pak van goede kwaliteit ƒ 9.50, nu was dat ƒ 35.— voor een van minder kwaliteit. Pyama's vroeger ƒ 3.90, nu ƒ 12.50; beddelakens vroeger ƒ 6.— à ƒ 9.—, nu ƒ 21.—; tafellakens, katoen-damast, vroeger ƒ 3.90, nu ƒ 14.—, and so on. Gevolg: „toelage voor eerste uitrusting onvoldoende, zelfs voor het aanschaffen van het noodige uit Nederland mede te brengen, laat staan dan voor eerste inrichting in Indië." Men zegt, neem zoo min mogelijk mede (dat *moet* men van zelf wel), in Indië is 't goedkooper door import van uit Japan en Amerika.

Maar waar men toch als rechtgeaard Nederlander het liefst bij z'n eigen landgenooten ter markt behoort te gaan, ook om der Statuten van „Oost en West" getrouw te blijven, zal men dit eerst plaatselijk moeten onderzoeken en nagaan, kan men het er niet op aan laten komen. Het heden van heden wisselt bij den dag, verschilt te zeer van 't verleden.

Eindelijk nadert de datum van 't vertrek, 't geld voor de uitrusting en de uitrusting zelve waren er, zij 't dan ook gedeeltelijk en niet volgens den eersten opzet. 't Gold nu het opzenden der bagage, geschift in „niet voor de reis", voor 't „bagageruim" — waartoe men elken werkdag in den voormiddag, uitgezonderd in de havenplaatsen, toegang heeft — en die „voor de hut". Ook de stoel voor 't dek, als men er tenminste aan boord geen huurt à raison van ƒ 6.— voor de geheele reis. De bagage moet voor de booten van de Rotterdamsche Lloyd reeds 7 dagen vóór 't vertrek van de boot in de loods „Java" aan de Lloydkade te Rotterdam aanwezig zijn, hetgeen dus beteekent een afzenden van die bagage een 10 à 14 dagen van te voren en een gedurende dien tijd aangewezen zijn op een minimum van reisbagage. De booten vertrekken op den aangegeven datum om 11 uur v.m. van voornoemde kade, maar waar gebleken is, dat de Spoorwegmaatschappijen dikwijls de ingeschreven bagage niet met den trein vervoeren, waarmede de passagiers meegaan, moet men zich niet per allerlaatste gelegenheid daarheen begeven, vooral niet omdat men om half elf aan boord moet zijn. Voor alle zekerheid vertrok ik dan ook reeds Vrijdag en overnachtte in een hotel te Rotterdam. Aan te bevelen zijn de hotels Coomans en Allard, zie onze advertentierubriek.

Voor de reis heeft iedere passagier een buitenlandsche pas noodig, voorzien van een fotografie. Ter bekoming van een pas heeft men zich te wenden tot den Burgemeester van de gemeente van inwoning, die ook de op den pas te plaatsen handteekening van den passagier legimiteert. Ambtenaren en officieren, die gedurende een tijdelijk verblijf in Nederland, niet in een bevolkingsregister werden ingeschreven, hebben zich ter bekoming van nadere inlichtingen te wenden tot den heer Chef der 9e Afdeeling van het Departement van Koloniën. De passen moeten *uiterlijk* 7 dagen voor 't vertrek der boot aan de Stoomvaart-Directie worden opgezonden.

Om in de tusschenhavens aan wal te mogen gaan, moet de pas nog geviseerd worden door den Engelschen Consul-Generaal; immers er is nog steeds geen vrede! Voor het verkrijgen van dat visum verleenen de Directies haar tusschenkomst. Aan boord komende ontvangt men de pas terug.

Al deze regelingen, de bagage en passen betreffende, leveren groote moeilijkheden op voor in 't buitenland vertoevende personen, doch m'n ervaring in Nederland is, dat men als inwoner eener stad in die stad behoort te verblijven om steeds ter beschikking van allerlei autoriteiten te zijn en als Nederlander zeker nog binnen de landspalen heeft te vertoeven. Vlotheid en internationalisatie is tot de bureaucratie nog niet doorgedrongen.

Tot de laatste administratieve regelingen voor het vertrek nog te verrichten, behoort het voldoen der verschuldigde belastingen en het aanvragen van ontheffing voor de niet meer verschuldigde belastingen. Op de aanslagbiljetten staat aangegeven hoe te handelen. Echter niet op de voorloopige aanslagbiljetten, op verzoek uitgereikt vóór de vaststelling van het betrekkelijk kohier. Daarom voor ontheffing van Rijksbelastingen zich te wenden tot den betrokken

Inspecteur, voor de Gemeentelijke belasting tot den Gemeente-ontvanger.

Ten slotte volgt nog de uitschrijving uit het bevolkingsregister der woonplaats. Een der laatste dagen vóór het vertrek moeten daarvoor de legitimatiekaart en de daarop ontvangen en nog resteerende brood-, suiker- en brandstofkaarten worden aangeboden aan den ambtenaar van den Burgerlijken Stand of de Directie van het Distributiebedrijf.

Eerst dan kan men zeggen klaar te zijn en kan men een zucht van verlichting slaken van al die administratieve rompslomp af te zijn. 't Is wel een bewijs, dat in Nederland „time" nog geen „money" is, ieder schijnt die er te over te hebben om die op „bureaux" en in „files" te verdoen. En dat in een land, waar een opperman ƒ100.— per week verdient!

Iets wat niet noodzakelijk, doch ten zeerste aan te bevelen is, is de verzekering van leven, lijf en goederen. Ik verzekerde me tegen ongevallen, welke den dood of geheele invaliditeit ten gevolge zouden hebben voor ƒ 10.000.—, voor gedeeltelijke invaliditeit ƒ 5000.—, mijn bagage voor ƒ 5000.— en voor 10 dagen verblijf in een noodhaven à ƒ 25.— per dag voor ƒ 250.—, de eerste verzekeringen ook bij molest-oorlogsrisico — immers er drijven nog steeds mijnen en een onontplofte torpedo is ook niet gevaarloos — en betaalde daarvoor ƒ 62.60. De polissen achter te laten en te stellen in handen van een gemachtigde. Gaat met het veege lijf de polis te loor, dan zou geen uitkeering plaats vinden.

(Wordt vervolgd.)

A. J. G.

Het groote verlangen . . .

Het ras der echte tani's sterft van lieverlede uit...

Kromo is geen bescheiden landman meer, die zijn grond bebouwt en tevreden is. Kromo is mijnheer geworden, heeft naamkaartjes met er op vermeld, dat hij pennelikker is, hij heeft de sawah den rug toegekeerd en houdt het oog verlangend op de schrijftafel gericht.

Er ligt iets tragisch in dit verschijnsel, in deze „opkomst" van Kromo. De landbouwer heeft zoetjes aan afgedaan: de bureauman, het klerkje, de schrijver in 't particuliere of bij het gouvernement, witgejast en hoog-gekraagd, is de nieuwe god, waarvoor Kromo-uit-de-dessa knielt. Hij vergeet er den hartewensch van zijn vader voor, laatste telg van een landbouwersgeslacht, straks vergeet hij zijn vader-zelf, zijn moeder, de rechten en vreugde van z'n ouders.

Kromo wil pennelikker zijn en voor een schrijftafel zitten. De landbouw wordt hem minderwaardig: als er voedselnood is, springen de regeering en het particulier initiatief wel bij. De dessa is ouderwetsch; de stad heeft haar bureaux en groote kantoren. Het vergaat thans duizenden dorpsfamilies van Java's platteland als de oude families van het landelijke Tempelhof, bij Berlijn, waarvan het levensdrama zoo treffend in Clara Viebig's „Buiten de Stadpoorten" werd beschreven. Berlijn slokte 't land der boeren op en greep in de ziel der landelijke families. Zij konden er ondanks haar ingeroeste tradities niet tegen op. 't Geslacht verloopt als dat der Badekows en Lietzows, de hoeve wordt een ruïne, het kantoor in de stad, het paleis van hun droomen.

Duizenden Kromo's, zonen van brave landbouwers, droomen zoo en verlangen...... Het ras der tani's sterft uit, het ras der bleeke kantoorklerkjes en der inlandsche bureaucraten neemt ontzettend snel toe. Het is wel eens anders geweest en de hemel geve, dat het weer anders zal worden.

Er zijn er, die dit „groote verlangen" emancipatie noemen of evolutie; wellicht heeft men nooit in tragischer dwaling verkeerd.

De Annamieten in Cochin-China bijvoorbeeld, hebben dezelfde „evolutie" doorgemaakt, ettelijke jaren geleden. Thans lezen wij in „La Tribune indigène", dat het „schrijftafeldom" leelijk in di crediet is geraakt bij de inlandsche jeugd. De stan die zich aan de schrijftafel in de kantoren en de bu reaux ontwikkelt, is niet meer — men ziet, het daar ginds juist andersom — de eerste maatschappe lijke klasse, waartoe iemand behooren wil. De jong lui, die het onderwijs genoten hebben aan de lager scholen, keeren weer naar hun ouders terug om land bouwer te zijn, die geleerd heeft betere cultuurme thoden toe te passen. Hij wil niet meer naar de bu reaux, nog liever gaat hij in den handel, maar i 't ambtenarendom wenscht hij niet ingelijfd te wor den. In Cochin-China wordt het steeds moeilijker in landsche beambten te krijgen. Zelfs een groot de van het corps inlandsche ambtenaren stelt poginge in het werk om den administratieven dienst te ver laten en weer in het landelijke emplooi te vinden.

Op Java is het anders. Hier bestormt de inland sche jeugd de bureaux; de bruine rond-de-cuir's vormen een „stand" en men stelt er een eer in daar toe te behooren. De inlandsche bureaumannen zijn georganiseerd: ze eischen: ze dreigen: ze staken.

Alle energie en intelligentie verslapt in bureau cratische milieux.

N'importe, de recruteering van inlandsche bu reaucraatjes heeft hier plaats op enorme schaal. De energie van een goed deel van het volk wordt in tusschen misbruikt en rijke hulpbronnen blijven on aangeroerd.

Men constateert hier een maatschappelijk ver schijnsel, dat een ernstig en gevaarlijk karakter aanneemt. Gisteren nog volgde de zoon met den patjol den vader naar de sawah en de laatste wa gelukkig en de eerste tevreden. Vandaag reeds keert de zoon den vader den rug toe en gaat met zijn vulpen ter stad......

Het ras der echte tani's sterft op Java, eeuwen lang het land van den landbouw, van lieverlede uit; les „gratteurs de papier" beheerschen thans de linie in den strijd om het leven.

In Cochin-China constateert „La Tribune indigène" het omgekeerde en spreekt van „un état d'esprit nouveau", welke slechts reden tot verheugenis geeft.

Van onze Indische inlandsche gemeenschap kan dit niet worden gezegd. Hier groeit het groote verlangen...... maar in plaats van gedroomde levensvreugd komt armoe, als het land onbebouwd blijft en de zoon van den tani aan de schrijftafel troont.

J. KONING.

Losse Opmerkingen.

XXIV.

Vele gepensionneerden zullen de beschouwingen van den heer Aay in het vorige nummer met instemming gelezen hebben; vooral waar hij een lans brak voor de mindere militairen en waar hij demonstreerde, hoe dergelijke levenskwesties in de Tweede Kamer zoo tusschen een slokje koffie en een hapje brood op een reces-zitting er door gejaagd worden.

Gisteren sprak ik een gegageerd Indisch militair, die dus 40 pCt. of wel 200 gulden toeslag krijgt. Hij zat nog steeds reikhalzend uit te zien naar het mandaat voor de helft (ƒ 100), welke mandaten door de gepensionneerde officieren en ambtenaren reeds lang zijn geïncasseerd!

Waarom nu niet éérst diegenen geholpen, die deze aalmoes het dringendst noodig hadden?...... of op z'n minst gelijktijdig?

Want per slot van rekening is en blijft die 40 pCt. feitelijk een aalmoes, afgebedeld door de actie van gepensionneerden, en bij wijze van gunst toegestaan. Al is die aalmoes b.v. voor gepensionneerde luitenant-generaals (die van ƒ 9000 op ƒ 12.600 springen) niet gering!

De vereeniging „Bendor" heeft in deze aangelegenheid een buitengewone activiteit ontwikkeld.

waarvoor haar alle hulde! Kamerleden werden bewerkt, rekesten werden rondgestrooid, kortom, alles, wat gedaan kon worden, is gedaan.

En die vereeniging verdient zeker den steun van alle uitgeknepen citroenen niet alleen, maar vooral ook van de actief dienenden, zoolang tenminste die kwestie van pensioensverhooging niet op een afdoende wijze is geregeld bij wet!

Dat de thans actief dienenden toch niet vergeten mogen, dat zij eenmaal evenéëns tot de uitgeknepen citroenen behooren!

Dat zij zich spiegelen aan het huidige gescharrel met de pensioenen van de „reeds gepensionneerden" ....dat zij toch begrijpen, dat b.v. in 1950, wanneer zij ook op hun laatste beenen rondloopen, de boter misschien *f* 50 per pond kost, een overhemd strijken een riks en een schoenveter *f* 1.75.

We staan tegnwoordig voor niets meer!

Feitelijk behoort de actie voor pensioensverbetering der „oudjes" tehuis in de vakvereenigingen der actief-dienenden. Want die behartigen de belangen van zichzelf en hunne gezinnen niet voldoende meer, waneer zij uitsluitend strijden en werken voor verbetering van de tegenwoordige salarissen en pensioenen. Zij moeten óók denken aan de tijden, dat „bij hen, over hen en zonder hen" beslist zal worden over hunne „door de omstandigheden te gering geworden verouderde pensioensbedragen", die alsdan wederom met lapmiddelen, bij wijze van gunst zoo en-passant eventjes zullen worden verhoogd, nadat intusschen het grootste gedeelte hunner zijn hebben en houden heeft moeten verpanden of verkoopen van armoede!

Ik bedoel hiermede voornamelijk diegenen, die door ouderdom of ziekte niet meer in staat waren er wat bij te verdienen. Zij deden indertijd even goed hun werk als de tegenwoordige titularissen en...... waar zij indertijd met het gouvernement een contract aangingen voor een salaris overeenkomstig rang en stand en werk plus een daaraan verbonden pensioen, dat een zekere mate van welstand garandeert na gedanen arbeid...... daar komt m.i. dat gouvernement niet behoorlijk zijn verplichtingen na, wanneer het de tegenwoordige actief-dienenden wegens de duurte hoogere pensioenen in uitzicht stelt, dan noodig zijn, en de oudjes afscheept met een duurtetoeslag of onvoldoende verhooging.

Het wil mij voorkomen, dat de actief-dienenden in deze aangelegenheid niet ver genoeg in de toekomst zien; tot hun eigen schade in diezelfde toekomst!

Zij behooren aan te dringen op een regeling, waardoor de periodiek terugkeerende debatten en smeekpartijen over en voor verhoogingen, al of niet met terugwerkende kracht, eens en voor al onnoodig worden.

Wanneer de tegenwoordige wetgever voor een ambt X een pensioen van Y gulden noodig oordeelt, en wanneer de kennis, het te presteeren werk en het aanzien van dat ambt in den loop der jaren niet veranderd is, dan spreekt het toch van zelf, dat de persoon, die in dat ambt X een jaar of twintig geleden gepensionneerd werd, eveneens dat pensioen van Y gulden behoeft of op den voet, waarop hij indertijd het contract met het gouvernement sloot, als gepensionneerde zijn dood te kunnen afwachten.

De dure huishouding van den staat zit 'm niet in de verhooging van de pensioenen (d.w.z. het op gelijk peil brengen) der reeds gepensionneerden, wier aantal door sterfte steeds afneemt!

En de beschouwingen, die luiden: „de staat heeft iemand pensioen toegekend en dus met hem afgerekend" en dùs behoeft met de tijdsomstandigheden geen rekening gehouden te worden dan alleen bij wijze van gunst en na speciaal daarvoor uitgelokte discussies van op reces gaande parlementen... lijken mij niet van hoog gehalte.

H. J. VERMEER.

Den Haag, 11 Juli 1920.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De arbeid van de Herzienings-Commissie.

Den 20en December 1918 werd de „Commissie tot herziening van de grondslagen der staatsinrichting van Ned.-Indië" te Batavia geïnstalleerd. De arbeid van de Herzieningscommissie is thans ten einde gebracht.

De *Loc.* verneemt, dat de beide meerderheids- en minderheidsnota's van zeer verstrekkenden aard zijn.

Unaniem was de Commissie van oordeel, dat voor een behoorlijke en daardoor ook vlugge afdoening van zaken noodzakelijk is, dat de zetel van regeering en wetgeving van Nederland naar Indië verplaatst worde, al acht de meerderheid der leden het daarnaast toch nog gewenscht om de Nederlandsche wetgevende macht de bevoegdheid tot ingrijpen te laten.

De Commissie stelde zich vierkant tegenover de meening van prof. Van Vollenhoven, dat de behandeling van Indische aangelegenheden in Nederland door de Nederlandsche objectiviteit zou winnen. Het bewijs daarvoor, meende men, is niet te leveren; wèl dat voor het in Nederland chronisch heerschende gebrek aan belangstelling voor Indië en de onbekendheid met dit land van de zoogenaamde „Indische Kamerspecialiteiten".

Het denkbeeld van den Ned.-Indischen Vrijzinnigen Bond, die als opperste contrôleraad een dusgenaamde „Rijksraad" voorstond, werd daarbij op practische gronden verworpen.

In het kort dus: Indië door Indië-zelf bestuurd, terwijl Nederland de contrôle behoudt. Het spreekt vanzelf, dat de functies en verantwoordelijkheid van gouverneur-generaal, departementshoofden en Volksraad in verband daarmede sterk uitgebreid behooren te worden.

Naar de Loc. meent, heeft de *Java-Bode* reeds gemeld, dat het voorstel der Herzieningscommissie luidt om den Raad van Indië om te zetten in een uitgebreider regeeringscollege, waarvan de gouverneur-generaal en de verschillende departementshoofden ambtshalve respectievelijk voorzitter en leden zijn. Toch werd het ongewenscht geoordeeld dor de meerderheid der commissie, om de departementshoofden, al dragen zij grooter verantwoordelijkheid, hetzelfde lot te doen ondergaan van de Nederlandsche ministers, voor het geval zij — de directeuren — een andere meening zijn toegedaan dan die der in het vertegenwoordigende college de lakens uitdeelende meerderheidspartij, namelijk om tot aftreden te worden gedwongen. Men was van oordeel, dat zulks hier tot onmogelijke toestanden aanleiding zou kunnen geven, vooral omdat ook in politiek opzicht van regeeringswege vooralsnog leiding moet uitgaan.

Vervolgens valt het gemakkelijk te begrijpen, zegt het blad, dat de tegenwoordige bescheiden functie en zeggingsmacht van den gouverneur-generaal allerminst in het nieuwe kader passen. Het initiatief voor de instelling van deze Herzieningscommissie is er om duidelijk te demonstreeren, dat een regeering, die onmiddellijk op enkele critieke oogenblikken een college als de Volksraad beantwoorden *moet*, doch voor het antwoord eerst instructies van Binnenhof en Plein heeft af te wachten, een onding is.

Ten slotte kan de *Loc.* mededeelen, dat de naam „Volksraad" voor het nieuw gedachte wetgevende college omgezet werd in „Landsstaten"; een college, dat men zich samengesteld heeft gedacht uit waarschijnlijk ongeveer tachtig leden, die direct door de bevolking gekozen worden naar een meer uitgebreid kiesstelsel, maar van wie er een zeker aantal door de regeering zal worden benoemd.

Stemmen uit de Inl. bestuurswereld.

De *Java Bode* bevat eenige uitvoerige hoofdartikelen van *Soetardjo* onder bovenstaanden titel.

De schr. geeft o.a. een overzicht van de geestelijke ontwikkeling van den Inl. ambtenaar.

Reeds sedert ongeveer 40 jaren is de behoefte gevoeld om, vooral voor de hoogere rangen, de Inlandsche ambtenaren te recruteeren uit theoretisch onderlegde en geestelijk ontwikkelde jongelieden. De in 1878 opgerichte drie Hoofdenscholen op Java waren bestemd deze krachten te leveren. Twintig jaren later, toen het bleek, dat deze scholen, als vakschool bedoeld, niet aan haar doel konden beantwoorden, werden ze gereorganiseerd en kregen den naam Opleidingsschool van Inlandsche ambtenaren, of verkort O s v i a. De behoefte aan geestelijk ontwikkelde Inlandsche ambtenaren bleek zoo groot, dat het aantal Osvia's van drie op zes gebracht werd, met later als sluitstuk de Bestuursschool te Weltevreden, aanvankelijk bestemd voor opleiding tot Adjunct-Regent.

Ook nu nog schijnt de behoefte aan Inlandsche ambtenaren nog niet te zijn bevredigd, want een reorganisatie der opleidingsscholen met verhooging van het onderwijspeil is in aantocht, met het noodzakelijk gevolg, dat de Bestuursschool zal omgezet worden in een Bestuursacademie.

Schr. toont dan aan in hoeverre de „behoefte" om de Inlandsche ambtenaren een hoogere ontwikkeling deelachtig te laten worden, door de Inlandsche ambtenaren zelf, door het volk, door de hoogere bestuurshoofden en door de Regeering gevoeld wordt.

Het *Nieuws v. d. Dag* acht schrijvers betoog op meerdere plaatsen onwelwillend, maar niet onjuist. Er is inderdaad door zeer vele laatdunkende, arrogante ambtenaren — de goeden niet te na gesproken — er maar op los ge-printah'd, in de overtuiging van eigen voortreffelijkheid en almacht. Dat valt niet te ontkennen. En de bedreiging, door welke de Javaan „er onder" werd gehouden, is geenszins een fictie.

Iets heel anders acht het *N. v. d. D.* het, waar de schr. het reeds eenige malen door hem gebruikte en niet geheel onjuiste beeld van de bedreiging met den knuppel loslaat, en gaat spreken van „toegebrachte wonden". Het blad protesteert tegen de absoluut valsche voorstelling, als zou het Javaansche volk o p z e t t e l ij k gekweld zijn door ons bestuur, met het doel om het leed toe te brengen.

Het eerste door den schr. gebruikte beeld was vrijwel juist. Er is gedreigd met den „knuppel", uit luiheid, uit gemakzucht, uit heerschzucht ook, en de aldus bedreigden zijn inderdaad gehouden in een toestand van onderworpenheid, die niet geschikt was om hun karakter als mensch te verhoogen. Maar tusschen de altijd tot op zekere hoogte passieve „bedreiging" en het zéér actieve „toebrengen van wonden" is een zeer groot qualitatief verschil. Het is hier geen zaak van meer of minder; het k a r a k t e r van het door de Nederlanders gevoerde bewind wordt hier, door dit beeld, o p z e t t e l ij k in een verkeerd daglicht geplaatst.

Want welke fouten ons bestuur van de laatste 50 jaren ook mogen hebben aangekleefd, de beschuldiging dat het er op gericht zou zijn geweest om den Javaan te kwetsen en te benadeelen, mogen wij met volkomen oprechtheid terugwijzen.

Intusschen neemt het blad er acte van, dat ook deze blijkbaar ontwikkelde Javaan e r k e n t, dat de z.g. volksleiders, meermalen uit e i g e n b e l a n g, den strijd voeren met o n z u i v e r e middelen en dikwijls t e n o n r e c h t e beweren, dat zij het volksbelang behartigen.

Het *Nieuws* besluit: Dat is een zeer voornaam ding. Want met de z.g. inlandsche opleving, inlandsche beweging, of hoe men het verder noemen wil, komen wij wel in het rechte spoor, mits slechts de „leiders" er van op hunne juiste waarde worden geschat. Het zijn de „leiders", die het dengenen, die bedoelde „beweging" welgezind zijn, moeilijk maken om daadwerkelijk uiting te geven aan hunne denkbeelden, om die te verwezenlijken.

Uit Atjeh.

Aan een corr. uit Kota Radja aan de *Sum. Post* ontleenen wij o.a.: Vele officieren-postcommandanten blijken de capaciteiten te bezitten om met Atjehsche volk om te gaan. Zij getroosten zich moeite de Atjehsche taal te spreken, en doen al om het volk tot zich te trekken. Enkelen hebben het timmeren en andere vakken geleerd om dit volk te kunnen leeren. Enkelen geven zich zelfs heel en al aan het volk. Hun huis is dan ook de inval voor de kampongbevolking, en de omgang deze kenmerkt zich door een aangenamen, vertwelijken toon. Hulde aan deze mannen, die daar gezien en in stilte arbeiden aan de volkswelvaart en aan de opheffing van het Atjehsche volk. D mannen, diep in de binnenlanden, leeren daar Atjeher, die zichzelf zeer zeker bewust is, dat thans den Hollander ernst is om hem te ontwiklen, hem op te heffen, hem economisch sterker maken, zoodat hij zich spoedig zal kunnen herstel van de hem toegebrachte slagen. Typeerend is verder, dat onder de officieren meer democratis begrippen en daden vallen waar te nemen, dan der de ambtenaren.

Wanneer een ieder zich nu beijvert het vertrouw van den Atjeher terug te krijgen, en men vo arbeidt aan de volkswelvaart, en zich niet alleen bl staart op belangen van enkele hoofden ter wille politiek, dan kan het niet anders of Atjeh met vruchtbare streken zal eens de trots zijn van H land's werken en kunnen. Het Atjehsche volk zich zelf bewust, durft zich thans nog niet te ge zooals het is, doch heeft men eens het vertrouw van het volk en is dit volk er van overtuigd, men het goede er mede voor heeft, dan kan het anders of de band tusschen Hollander en Atjeher een hechte zijn. Men is gelukkig op den goeden w Er bestaan reeds vele volksscholen, en duizenden jehsche kinderen bezoeken deze scholen; en wann deze kinderen straks tot mannen zijn opgegroeid, men bij hen niet meer dien haat zien, welke bij oudere generaties valt te bespeuren, en zoo zal nieuwere generatie beter zijn dan de vorige, tot h van land en volk.

„Slavernij".

In het kort Verslag van de jaarvergadering Vereeniging van Waterstaatsingenieurs komt voor: „En daarom noemt spreker het toekennen toelagen aan studenten, die zich verbinden 5 jaar Gouvernement te dienen, een toestand van slavernij

Het *N. v. d. D.* vindt die uitlating s c h a d e l ij k. Het schrijft: Is het s l a v e r n ij, waneer men iemand met goede hersens, doch die d gebrek aan fondsen misschien heel wat minder m worden, in de gelegenheid stelt om het ingenieu diploma te halen?

Is het s l a v e r n ij, wanneer het Gouvernement dat daarvoor handen vol geld uitgeeft, ook wat pl zier van de op zijn kosten gekweekte „bibit" hebben?

Moeten die lieden niet eeuwig dankbaar zijn, het Gouvernement hen in de gelegenheid stelde, eervolle positie in de maatschappij te verwerven.

Hoevelen zijn er niet onder, die zonder de toe gen, nooit hadden kunnen doorstudeeren!?

Wat stond het vroegere geslacht in zijne opv tingen toch oneindig veel hooger! En zij waren toch zooveel slechter aan toe! Het is pas een twint jaar geleden, dat vele ambtenaren (die toen n t u u r l ij k geheel op eigen kosten studeerden), eigen kosten naar Indië kwamen en — met het gro ambtenaarsdiploma in den zak — een baantje bij bureaux kregen op de toelage van ƒ 30.— 's maand

En nu? De ingenieurs, officieren van gezondhe enz., enz., studeeren op 's Lands kosten, krijgen flinke gratificatie voor uitrusting, een toelage vo hunne storting aan het Weduwen- en Weezenfond reizen op 's Lands kosten 1ste klasse naar Indi en dan spreekt men van s l a v e r n ij!

Als iemand dat zoo losweg beweert, haalt men schouders op, maar het is hier gezegd in een verg dering van gezag, en dat, zonder protest uit te lo ken. 't Is schandelijk!

Wat óók schandelijk is, velen van die „slaven die zonder Gouvernements-steun n o o i t d e p

sitie hadden kunnen bereiken, die zij nu bekleeden, geneeren zich niet hun dienstverband eenvoudig te verbreken, zoodra zij in het particuliere een hoogere bezoldiging kunnen krijgen (en dat is, met het tegenwoordige gebrek aan arbeidskrachten, niet moeilijk). In hunne beklagenswaardige opvattingen hebben zij natuurlijk geen begrip van eenige moreele verplichting om voor al het genotene vijf jaar dienst te presteeren. En onder die contractverbrekers zijn er dan nog (en hensch niet enkelen), die zoo weinig eergevoel hebben, dat zij het Gouvernement *niet eens terugbetalen*, hetgeen aan hunne opleiding en uitzending ten koste is gelegd. Het Gouvernement heeft aan deze gelden nog een paar ton te vorderen.

Tegenover het in de vergadering gebezigde woord „slavernij" stelt het blad hier het woord „oplichterij".

Passage-tarieven.

De *Loc.* ontving een tarievenboekje van het toeristenbureau van Burns Philp & Co. Ltd., waarin het de aandacht trok, dat de Britsche lijnen — in tegenstelling met de Nederlandsche — thans weder afzonderlijke en billijke prijzen voor retourbiljetten berekenen. Zoo kost enkele reis van Sydney naar Engeland via het Panamakanaal 1e klasse in een twee persoonshut 86 p.st., heen en terug 129 p.st., 2e klasse 73 en 110. Omgerekend tegen den koers van den dag komt men tot heel wat lagere tarieven dan de Nederlandsche maildiensten vragen en ook tegen de volle oude valuta, blijkt de Nederlandsche dienst de hoogste noteering te voeren. *(Java Bode).*

UIT DE INDISCHE PERS.

Verhooging van den landhuurprijs op Java. In de openbare vergadering, welke den 3en Maart 1920 te Tjoekir, Djombang, werd gehouden en waarin dit onderwerp werd aangeroerd, sprak de heer Prawiroardjo, voorzitter van de V. S. T. P.-vereeniging, blijkens het in de *Pewarta Soerabaija* van 4 Maart 1920 opgenomen verslag, onder meer het navolgende:

In vroegere tijden, toen van eene plaatsing van vreemd kapitaal in Ned.-Indië nog geen sprake was, had de Inlander het goed en waren hem de rechten op zijne sawah's en ladangs gewaarborgd.

De grond bracht hem voldoende op om zich behoorlijk te voeden en er schoot van de inkomsten genoeg over om zich en zijn gezin te kleeden.

Bijna nimmer was er voedselgebrek zooals in den tegenwoordigen tijd.

Toen evenwel de suikerduivel zijn staf zwaaide en de winstgevende landbouwondernemingen met den dag vermeerderden en hunne winsten voor het grootste gedeelte in Nederland verteerden, zoodat Indië daarvan zoo goed als geen profijt trok, toen lag de voedselvoorziening van den kleinen landbouwer tegen den grond en trad de armoede in.

De landbouwer werd gedwongen muffe Saigon- en onsmakelijke Rangonrijst te eten, wilde hij althans vóórkomen dat hij en zijn gezin honger leden.

En, tijdens den grooten oorlog, kwam ook die rijst niet onder zijn bereik, want daarvoor moest 3 à 4 maal den vroegeren prijs worden betaald, met het gevolg dat de kleine man zich met allerlei onsmakelijk en goedkoop goed tevreden moest stellen en geleidelijk in een meer ongunstigen toestand kwam te verkeeren.

De spreker spoorde om die reden zijne broeders aan om de in hun bezit zijnde rijstgronden niet anders dan tegen zeer hoogen prijs aan het kapitaal te verhuren.

Hoevele malen toch heeft de vertegenwoordiger van deze vereeniging in den Volksraad een krachtig protest laten hooren, met het doel gedaan te krijgen dat de uitgestrektheid van de suikerterreinen werd ingekrompen en die van de voedingsmiddelen uitgebreid, doch de invloed van het kapitaal was te sterk en het Gezag daartegenover te zwak, zoodat er van eenige vermindering van suikeraanplant nooit iets gekomen is.

Nu staan de kapitalisten sterk en zij zijn scherpzinnig. Dit is voldoende bekend. Zij weten de politiek zoo goed te sturen in de richting, welke in hun belang is.

De loerah's in de dessa's ontvangen veel klinkende belangstelling van de zijde der suikerfabrieken, opdat zij hun invloed op het volk zullen gebruiken en dit zullen dwingen hunne gronden voor den suikeraanplant af te staan.

En de heeren loerah's, die veel met het hazardspel verliezen en die gaarne met vrouwen op royale wijze willen leven, kunnen dit geld best gebruiken en stellen de vriendschap met den suikerfabrikant op hoogen prijs.

Deze vriendschap is evenwel niet in het belang van den kleinen man, die er door wordt uitgebuit.

Een der assistent-wedono's heeft o.m. een schuld van *f* 10.000.— aan één der suikerfabrieken en het aanwezige gehoor in de vergadering kon daaruit zijn eigen conclusies trekken.

Er zijn in Ned.-Indië nog te weinig lagere scholen om den kleinen landbouwer intellectueel te ontwikkelen. Hij staat dientengevolge nog zóó zwak tegenover den krachtigen geldman en bezit geen wapen om zich tegen dezen te weer te stellen.

En als éénling kan van hem geen kracht uitgaan en daarom moeten de gezamenlijke landbouwers zich vereenigen tot een vakbond, op den voet, zooals de Centrale Vakvereeniging te Djocja heeft gedaan en waarvan reeds vele inlanders het nut hebben ingezien.

De bestaande bewegingen onder de inlanders zijn nog lang niet krachtig genoeg.

Het kapitaal is in het geheel nog niet angstig voor die actie.

Onlangs b.v. was er een staking uitgebroken op de suikerfabriek „Tjoekir", doch het gelukte den administrateur der fabriek zeer goed werkvolk van de suikerfabriek Tegowangi te betrekken.

Partieele staking is derhalve niet voldoende. Er moet algemeene staking zijn, opdat de kapitalist het onderspit delve en gedwongen worde zich naar den wil van den werkman te schikken (handgeklap).

De toestanden zijn voor den kleinen man op dit oogenblik zeer slecht op Java.

Er is voedselschaarschte en de armoede van de massa neemt toe.

De kinderhandel is daarvan één der gevolgen.

Was de prijs vroeger *f* 0.25 voor één kind, thans vraagt men *f* 2.50 en dat stemt tot groote droefheid.

Het is jammer het te zeggen, maar hoewel de bestaande vereenigingen krachtig en goed bij kas zijn, zoo zijn de besturen dikwijls slap uit vrees.

Ook speelt het eigenbelang bij de bestuursleden een groote rol.

Het uitreiken van de gouden ster aan den Regent van Djombang (Soerabaija). In den morgen van den 8en Maart 1920, ten ongeveer 9 ure, kwam de Resident van Soerabaija te Djombang aan, met het doel aan den Regent Adipati Ario Soersaningrat de gouden ster uit te reiken, welke onderscheiding hem door de Indische Regeering was verleend.

Bij aankomst in de Regentswoning werd een eeresaluut gegeven van 3 kanonschoten, terwijl al de verzamelde inlandsche ambtenaren van het Binnenlandsch Bestuur en de Adipati zelf ook, gekleed waren in het hofcostuum van Soerakarta.

Nadat de Resident het versiersel op de borst van den Regent had gespeld, liet hij in zijne rede uitkomen de groote verdiensten van den Regent, welke tot het verleenen van de onderscheiding aanleiding had gegeven en niet het minst op den ijver, welke de Regent gedurende zoovele jaren had ten toon gespreid.

Daarna werd de Regent door den assistent-resident, de Europeesche ambtenaren en de heeren suikerfabrikanten gecomplimenteerd.

Des avonds vereenigde de Regent zijne ondergeschikte hoofden in zijn huis tot een dansfeest, waarop ook de Chineesche officieren en wijkmeesters tegenwoordig waren.

Vele Regenten uit den omtrek gaven op dezen avond mede blijk van belangstelling, door dit feest met hunne tegenwoordigheid te vereeren.

Alle mannelijke aanwezigen droegen de witte jas en namen plaats op stoelen.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Waar blijft toch de Java-rijst? Deze vraag wordt in de *Perniagaän* van 25 Maart 1920 gesteld en daarbij medegedeeld dat als men haar doet aan daartoe bevoegde personen, men ten antwoord krijgt, dat er geen Java-rijst meer is en het eerste voedingsmiddel van elders moet worden aangevoerd.

Voor deze Rangoonrijst betaalt het bestuur in de haven van Tandjong Priok *f* 32.60 per zak, terwijl ze verkocht wordt voor *f* 27.— per zak van 160 kattis, d.i. ongeveer *f* 15.— per picol van 100 kattis.

Dat is in elk geval toch veel billijker prijs dan die welke in de Preanger of in Bantam moet worden betaald.

Nadat de rijstdistributieregeling door het bestuur was ingevoerd, heeft men zoo goed als geen Javarijst meer kunnen machtig worden en moest men zich met het vreemde product tevreden stellen.

Een jaar later kocht de Regeering de padi op bij den kleinen man; er werd rijst gestampt, doch uitgevoerd werd er niets en daarom vraagt men nogmaals waar of het inheemsche product toch blijft.

Wel zegt men, dat dit product opgebruikt is, doch door wien en wie waren de mogelijke koopers?

De vraag is tot op zekere hoogte wel degelijk van belang, want de gouvernementsrijst wordt niet gezeefd en gelijkt meer op verzamelde restanten, welke hoogstens alleen nog goed zijn voor het bereiden van rijstepap en van nasi-tim, met het gevolg dat al heeft men volop van dit product in huis, men daardoor nog geen gevulde maag heeft.

Het groote ziektecijfer onder het volk wordt daardoor wellicht verklaard.

In elk geval is de weerstand van een slecht gevoed lichaam, ingeval van ziekte, zeer gering.

De besturende ambtenaren van zekeren rang eten tegenwoordig geen rijst meer, zegt de schijver.

Zij eten aardappelen en weten dus niet hoe de gouvernementsrijst smaakt.

Het zou evenwel nuttig zijn wanneer het bestuur medeleefde met het volk en zich niet opsloot binnen de 4 muren van de bureaux, waarin wel veel gewerkt wordt doch welke arbeid nuttiger daarbuiten zoude zijn besteed.

Misschien zou de gestelde vraag dan kunnen worden beantwoord.

Tot heden was dit niet mogelijk.

Indische Specialiteiten in Nederland. De rede, welke het lid van de Eerste Kamer, prof. mr. Van den Berg, heeft gehouden bij gelegenheid van de behandeling der Indische Begrooting voor het jaar 1920, is in zijn geheel opgenomen in de *Perniagaän* van 25 Maart 1920 en heeft in het nummer van den volgenden dag van datzelfde blad aanleiding gegeven tot de navolgende beschouwingen.

Reeds herhaaldelijk heeft de Redactie hare lezers gewezen op de steeds toenemende belangstelling, welke in Nederland aan den dag werd gelegd bij de behandeling van de Indische zaken en hoe verschillende leden van de Eerste en Tweede Kamer zich moeite gaven en den beschikbaren tijd besteedden om op de hoogte van Indische toestanden te komen.

Zij gebruikten daarvoor de Nederlandsche nieuwsbladen, waarvan ongelukkiger wijze negen van de tien niet op de hoogte zijn van de détails der toestanden en derhalve wel tal van scheeve voorstellingen moesten geven.

Sommige der genoemde leden raadpleegden ook de Indische pers, doch voorzagen zich dan van die nieuwsbladen, welke het dichtst stonden bij hunne partij in Nederland en met de op deze wijze vergaarde kennis, welke op een onzuiveren basis werd verkregen, brachten de heeren in de vergaderzaal tal van onderwerpen naar voren, welke hen als Indische specialiteit moesten doen leeren kennen, doch waarvan het begin en het einde dier onderwerpen door hen niet altijd werd begrepen.

Het was of zij het gonggeluid hoorden, doch het gamelangspel misten.

En zoo was het ook met de rede van prof. van den Berg.

Duizenden kilometers van Ned.-Indië verwijderd, geeft hij niettemin beschouwingen over Indis[che] zaken, die moeten aantoonen dat hij deze beter [be]grijpt en doorziet dan de menschen ter plaatse.

Aan de mogelijkheid dat hij de zaken ziet d[oor] beslagen brilleglazen wordt niet gedacht, integ[en]deel hij kent de zaken van A tot Z.

Had prof. Van den Berg bijv. eens willen wa[ch]ten, totdat het verslag van den landraad te Ga[rut] en Tasik Melaja, inzake het Tji Kareme-complot [en] dat van de afdeeling B der Sarikat Islam, ware v[er]schenen, dan zou hij zeker zijne rede niet heb[ben] uitgesproken en zich gevrijwaard hebben voor [het] verwijt, dat hij zich zelf op de schouders heeft [ge]legd.

Staat dat complot dan niet in verband met de [po]litiek of is het eene samenzwering zonder zin?

Ja, wanneer men geloof hecht aan hetgeen [de] volksmisleiders gelieven voor te brengen, zooals o[ok] met den padiverkoop heeft plaats gehad.

Doch het onderzoek van den Landraad heeft [ten] duidelijkste aangetoond hoe de zaak van het dist[rict] Lebes een deel vormde van de beweging van Afd[ee]ling B.

Het heette dat deze beweging alleen voorkwa[m in] de Preanger, doch had zij dan geen vertakking[en] elders?

De geheime bedoelingen dezer beweging zijn d[oor] het Landraadonderzoek plotseling ontdekt en do[or]dien alles terstond werd onderdrukt, is de beweg[ing] er in geslaagd den indruk te wekken of zij alleen [in] de Preanger voorkwam, doch ware het bestuur ni[et] terstond krachtdadig opgetreden, dan zou men [ge]hebben gezien aan welke gevaren men zou zijn blo[ot]gesteld geweest en hoevele slachtoffers zouden [zijn] gevallen.

Dat is geheel iets anders dan waarin Prof. van d[en] Berg gelooft, die van meening is dat de beweg[ing] alleen uitbreiding van godsdienstigen invloed [be]oogde en niet het doel had het Gezag omver [te] werpen.

Ware Prof. van den Berg voorzitter van d[en] Landraad geweest en had hij het onderzoek v[an] Hadji Gadjali, Hadji Soleman en Hadji Ismaël m[oe]ten leiden, dan zouden waarschijnlijk de uitkoms[ten] meer in overeenstemming zijn geweest met de verkl[a]ringen van Abdoel Moeis, Hadji August Salim [en] Dr. Hazeu.

Doch gelukkig was het onderzoek in handen va[n] Mr. Janssens, die alle geheimen heeft ontdekt [en] aan het licht gebracht.

Zelfs de gladde heer Tjokroaminoto heeft daarteg[en] niets kunnen inbrengen.

Ten slotte bespreekt de schrijver de vraag of [de] Sarikat Islam geen gevaar oplevert voor het Ned[er]landsch Gezag in Ned.-Indië en komt dan tot de sl[ot]som dat al zal het voor de revolutionnaire par[tij] moeilijk zijn millioenen zielen voor hunne gedacht[en] in beweging te brengen, waar een groot deel hunn[er] gehecht is aan het Gezag, het stelselmatig dagelijk[s] influenceeren van de volksleiders op den langen du[ur] op de massa toch een slechte uitwerking moet heb[ben] en wel degelijk in de toekomst onaangenam[e] verrassingen kan brengen.

Gelukkig heeft de Regeering door hare houdin[g] ten opzichte van de Sarikat Islam te wijzigen, e[r]kend dat zij zich vroeger heeft vergist.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Sedert het vorig overzicht werd zooveel literatu[ur] ontvangen, dat ditmaal — in hoofdzaak althans — wordt volstaan met eene opgave van titels.

Verslag omtrent den toestand der Nederlandsche Handel-Maatschappij

en hare handelingen in het boekjaar 1919. (De bl[z.] 35—47 bevatten een economisch overzicht van Ne[d.] Oost-Indië over het jaar 1919).

Teysmannia.

Inhoud van afl. 2, jaarg. 1920: De gezondheidsto[e]stand van onze cultuurgewassen in het afgeloopen jaa[r] door Dr. C. J. J. van Hall. — Amerika en de kato[en] door ir. M. L. Utermark Jr. — De voedselopname [bij] gerst, door Dr. E. A. Gäumann. — Mogelijkheden [...]

Nijverheidsgebied met goede kansen van slagen voor Ned.-Indië, door Dr. A. W. K. de Jong. — Nutramine, door De Jong. — Het koelen bij de bereiding van aetherische oliën, door De Jong. — Grondbewerking, door van Uffelen. — Vragen en antwoorden. — Sprokkelingen op landbouwgebied.

Indologenblad. 6 Juli 1920.

Hoe de bevolking van Siak zich groepeerde, door D. H. B. — De nationale studentenorganisatie, de centrale commissies van studiebelangen en de federaties van studenten, door B.

Nederl.-Indië. Oud en Nieuw. Juli 1920.

Prof. Dr. G. A. J. Hazeu, door Noto Soeroto (met portret). — De groote moskee te Koeta-Radja (met 8 foto's en een plattegrond), door J. Kreemer. — „Voorwerpen" en „rubbings" als museum- en studiemateriaal, door J. A. Loebèr Jr. — Uit het reisjournaal der Nederlandsche ambassade naar den koning van Ashantee (1836—1837).

Commercial Holland.

Het Juni-Nr. bevat o.a.: Memorandum in connection with the creation of Belawan as great sea-port and the position which it will occupy, together with Sabang, in navigation (with illustrations). — The Dutch Ocean shipping trade, by C. H. K. Borghardt. — Sumatra's East Coast as cultural country, by C. J. Dixon (with illustrations). — Dutch Guiana, a field of enterprice for the Netherlands, by J. Barkley Percival (with some notes on the present situation in the Colony) (with illustrations).

Eigen Haard.

In het Nr. van 3 dezer een artikel van Gesine Andreae over de in Deli gehouden feesten ter gelegenheid van het vijftigjarig bestaan van de Deli-Maatschappij.

Vragen des Tijds.

Mr. G. J. Fabius schrijft in het Juli-Nr. eene verhandeling: „Suriname en het Studie-Syndicaat". Als wij ons niet vergissen is het hier voor de eerste maal dat, naast veel waardeering, ook critiek wordt geoefend op het veelbesproken rapport van het Suriname-Studie-Syndicaat (Kasteleijn c.s.).

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

No. 48 van den 4en jaarg. bevat de volgende oorspronkelijke verhandelingen: De cocosnoot en haar olie (met een voorwoord ter behartiging tot „Kromo"), door Si Pengoeroes. — De groot-cultuur in de Buitenbezittingen, door L. — Voor repatrieerende planters, door van Uffelen. — Uit veld en desa (III. Slechte padiproducties), door Dessaman. — Eenige beschouwingen naar aanleiding van het artikel van den heer P. van Leersum over de bereiding van zwavelzure kinine en hare geschiedenis op Java en in Britsch-Indië, door J. van den Bos. — De rubrieken cultuur- en landbouwberichten bevatten o.a.: Rubber in 1919. — In memoriam. F. W. J. van Westendorp (ontleend aan „Teysmannia"). — De economische waarde van de handelsstatistiek. — De pepermarkt te Batavia gedurende 1919.

No. 49. Oorspronkelijke bijdragen: Algemeene plantenteelt, door A. de Koning (vervolg). — Landbouwzaken van Zuid-Sumatra, door R. B. — Bevolkingsrubber in de residentie Palembang, door D. J. G. van Setten. — Cultuur- en landbouwberichten: Groote olieslagerijen in Ned. Oost-Indië. — Oliefabrieken in Europa, door F. van Peski. — Ploegdemonstraties met den Fordson-tractor.

De Reflector.

In No. 21 het slot van „Batavia, een halve eeuw geleden." — Een reeks foto's van de Oud-Batavia-feesten en het slot der historische bijdrage over Oud-Batavia van Glanor, getiteld: Een wandeling langs het Molenvliet naar Tanah-Abang.

Onze Eeuw.

Prof. J. C. van Eerde herdenkt in het Juli-Nr. de groote verdiensten van wijlen Dr. E. B. Kielstra. Schr. legt vooral den nadruk op hetgeen Dr. K. als Indische historieschrijver heeft gedaan.

Archief Suikerindustrie in Ned.-Indië.

In afl. 9 van den loopenden jaargang publiceert de hr. W. C. Dickhoff een opgave van de met suikerriet beplante oppervlakte van Java en van de suikerproducties der verschillende residenties, oogstjaar 1919. — Afl. 16 (van April) bevat eene belangrijke beschouwing: Eenige opmerkingen in verband met de plannen voor een wettelijke vaststelling van minimumloonen voor den veldarbeid in de suikerindustrie.

Ned.-Ind. Bladen voor Diergeneeskunde en Dierenteelt.

Inhoud van afl. 1 deel XXXII. Verbetering en aanmoediging der paardenfokkerij in Boni (met ill.). — Nog enkele aanteekeningen bij het artikel „Uit de practijk", door Dr. A. van der Laan. — Een vaatbewoner van varkens, door Dr. H. J. Smit. — Echinococcosis in Ned.-Indië, door Dr. H. J. Smit. — Een en ander over de voeding onzer legerpaarden, door W. van der Burg (vervolg). — Historische nota over het personeel van den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst, door J. K. H. de Roo van Alderwerelt (vervolg). — In memoriam F. C. de la Chambre (gouvernements-veearts, overleden 27 Dec. 1919 te Madras, tijdens een opdracht om vee aan te koopen ten behoeve van de Ned.-Indische Regeering).

Geschiedenis van Ned.-Indië.

Bij J. H. de Bussy te Amsterdam is verschenen een tweede, veel vermeerderde herdruk van: Korte geschiedenis van Ned.-Indië van de vroegste tijden af, voor de hoogste klassen der lagere scholen, Mulo en middelbaar onderwijs, door Carelse. (Prijs f 1.25).

Weekblad voor Indië.

Uit den inhoud van No. 7: De man der toekomst, door L. B. M. Lammers (een betoog dat de hr. Colijn de geschikte man zou zijn om den Gouv.-Gen. van Limburg Stirum te vervangen). — Het Weekblad voor Indië en de Vrijmetselarij. — „De Nederland". 13 Mei 1870—13 Mei 1920, door G. J. D. — Constant van de Wall (Ned.-Ind. componist) in Nizza.

No. 8: „Insulinde's" emancipatie, door Paedeia.

De Indische Mercuur.

In No. 28 schrijft Jhr. J. C. Reigersberg Versluys een belangwekkend artikel over „Brandstoffennood en brandstoffenpolitiek in Indië." Schr. constateert dat, evenals zoovele andere economische aangelegenheden, de oorlog ook het brandstoffenvraagstuk in Indië scherp naar voren heeft gebracht. In dit land, dat niet alleen in en op zijn eigen bodem overvloedige goed ontginbare brandstofvoorraden bevat, maar zelfs reeds grootere hoeveelheden brandstof voortbrengt dan het voor eigen gebruik behoeft, heeft men thans met een nijpenden brandstoffennood te kampen. De schr. zet dit uitvoerig uiteen om dan tot de volgende samenvatting van de Gouvernements-brandstoffenpolitiek te komen: „voorkomen dat anderen produceeren en zelf veel overwegen, doch niet handelen."

Overigens bevat genoemd Nr.: Oogstcijfers van Cuba, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Economisch overzicht van Ned.-Indië, de Straits Settlements, Burma en China over 1919. — Verder de gewone wekelijksche rubrieken, zoomede een overzicht van publicaties over vezelstoffen, aetherische oliën, enz., uitgaande van het Kol. Instituut (afdeeling Handelsmuseum).

Ned. Indisch Rubbertijdschrift. 1 Juni.

Javanen-import in Zuid-West-Preanger. — Arbeidsinspectie voor Java. — Mono- en Bi-kabelbanen als Indische industrie, door W. G. ten Houte de Lange Jr. — Vlekken op sheets in verband met het gebruik van sulfiet en bisulfiet. — Engelsche belangstelling voor Indische rubberondernemingen.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 14: Toradja's (vervolg), door N. — Luchtverkeer in Ned.-Indië, door H. Walaardt Sacré. — Over het stamwezen in Oost-Indië. V. Het ontstaan en de verbreiding der exogamie, door L. — Een en ander over de taak der overheid in Indië (slot). — Wat de Javaansch-Mohammedaansche bevolking voor godsdienstige en liefdadige doeleinden alzoo opbrengt.

Weder een nieuw Indisch Tijdschrift.

Verschenen is het eerste nummer van een nieuw maandelijksch periodiek, getiteld: Sluyter's monthly East-Indian Magazine. De inhoud van dit fraai geïllustreerd en lijvig nummer bestaat uit de volgende bijdragen. To the reader. — The Botanical gardens, by Dr. W. Docters van Leeuwen. — Bandoeng, the mountain-city of the Preanger. — Tobacco growing in the Dutch East Indies, by R. W. Kaak. — How Holland manages her Colonies, by Jonkheer Joh. Loudon. — The tea culture in the Netherlands Indies, by O. van Vuuren. — In Sumatra's mountain-districts. — The Government cinchona estate in the Preanger Regencies, by Dr. G. J. M. Kerbosch. — The Netherlands East-Indies, economical and geografical, by L. van Vuuren. — The experimental station for tea at Buitenzorg, by Ch. Bernard. — Some notes regarding the Dutch East, by J. Z. van Dyck.

Handelingen der Nederlandsche Juristen-Vereeniging.

50e jaargang 1920. 1e Stuk: Vooropstellende dat op

uitbreiding van de autonomie onzer koloniën moet worden aangestuurd, wordt gevraagd of, en zoo ja, op welke wijze verandering behoort te worden gebracht in de samenstelling en werkkring van den Indischen Volksraad. Prae-advies van den heer H. Carpentier Alting. — Idem. 2e stuk. Prae-advies over hetzelfde onderwerp van Prof. Mr. C. van Vollenhoven.

Koloniale Studiën. Febr. 1920.

O. P. Besseling †. — Nederlandsch-Indische Havenraden, door W. Cool. — Het Balische huwelijksrecht, door P. de Kat Angelino. — Van Vollenhoven's jongste agrarisch geschrift, door Mr. G. J. Nolst Trenité. — Jaarverslag 1918—1919 der Javasche Bank en de hanteering van Indië's financiën, door E. Helfferich. — Gouvernementskeuring van wildhout en een informatiebureau voor wildhoutexploitanten, door J. C. Lamster. — Persoverzicht (Belangstelling van vreemd kapitaal voor Ned.-Indië. — Een leerstoel voor koloniale economie). — Kroniek (De grondslagen onzer agrarische wetgeving. — De poenale sanctie).

Idem, April 1920. Eenige Indische muntquaesties, door Mr. J. Westerman Holstijn. — Het Balische huwelijksrecht, door P. de Kat Angelino (vervolg). — Lichamelijke opvoeding en onderwijshervorming in Ned.-Indië, door Dr. G. J. Nieuwenhuis. — De belastingplannen der Regeering, in verband met de positie der suikerindustrie op Java, door L. de Bree. — Het grondhuurvraagstuk op Java, door H. Carpentier Alting. — Persoverzicht. (Staatkundige hervormingen in Britsch-Indië. — De Indonesiër en zijn grond). — Kroniek. (De zelfbestuursordonnantie. — Duurtebestrijding).

* * *

Beknopte Maleische spraakkunst op den grondslag der spraakleer van H. C. Klinkert Sr., samengesteld door A. H. J. G. Walbeehm. (Leiden, E. J. Brill, 1920. ƒ 2.—).

Wijzigingen en aanvullingen betreffende de voorschriften der Protestantsche Kerken in Ned.-Indië. (Weltevreden, Landsdrukkerij. 1920).

Het Inlandsch bestuur en zijn reorganisatie in Ned.-Indië. Proefschrift ter verkrijging van den graad van doctor in de rechtswetenschap aan de Rijksuniversiteit te Leiden, door J. H. Heslinga. ('s-Gravenhage, Drukkerij „Transvalia". 1920).

Klimaat en gestel. Rede uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van bijzonder Hoogleeraar aan de Rijks-Universiteit te Leiden op 30 Juni 1920, door G. J. W. Koolemans Beynen. (Leiden, J. J. Groen en Zoon. 1920).

Inleiding in het Maleisch, zooals dat in Indië dagelijks wordt gesproken, voorafgegaan door een vluchtigen blik op de Indische maatschappij. Een handboekje tot zelfonderricht voor wie zich in Indië willen gaan vestigen, door P. van der Meulen. Vijfde druk. (Amsterdam, N. V. Johannes Müller. 1920. ƒ 2.40).

De Vraagbaak. Almanak voor Suriname, 1920. (Paramaribo, H. van Ommeren. 1920).

Rapport van de Madoera-Commissie, ingesteld bij Gouvernementsbesluit van 5 Maart 1919, No. 35. (Weltevreden, Landsdrukkerij. 1920). (Doel der Commissie: Het instellen van een onderzoek naar den loonstandaard bij den zoutaanmaak der bevolking op Madoera en naar de maatregelen, welke met betrekking tot de bij dat bedrijf bestaande arbeidsverhoudingen zullen moeten worden genomen om den geregelden zoutaanmaak te verzekeren).

Suriname.

In de Juli-aflevering van de „*Vragen des Tijds*" een artikel van Mr. G. J. Fabius, getiteld: „*Suriname en het Studie-Syndicaat*". Hij die vlot geschreven, in hooge mate suggestieve beschouwingen over Suriname wil lezen, neme dit geschrift ter hand. Hier is een man aan het woord, die de kolonie uit eigen aanschouwing kent en die — hoewel hij reeds vele jaren de kolonie heeft verlaten — is blijven voelen voor haar wel en wee, wat niet gezegd kan worden van alle oud-Surinaamsche ambtenaren.

Wij zouden lust gevoelen het geheele artikel hier te doen overdrukken. Edoch, het beslaat 22 bladzijden van het tijdschrift. En dan de auteurswet. Wij zullen ons dus moeten bepalen tot eenige grepen:

„Heeft Suriname te klagen over gebrek aan belangstelling van de zijde van het moederland?

Het wordt dikwijls gezegd door inwoners der kolonie en door Hollanders, die Suriname kennen en het een warm hart toedragen. Moet de belangstelling beoordeeld worden naar hetgeen de gemiddelde Nederlander van Suriname weet, dan hebben deze lieden ongetwijfeld gelijk. Maar wat weet een doorsnee-Amsterdammer, wiens gezichtskring zich veelal tot het een of andere stadsgedeelte beperkt, bijvoorbeeld van Schiermonnikoog? Wanneer evenwel de bewoners van dat vriendelijke eiland op grond daarvan aan Amsterdam gebrek aan belangstelling verweten, zouden zij toch zeker niet billijk zijn. Een weinig zelfoverschatting zou hun niet vreemd wezen. Schiermonnikoog kan te Amsterdam niet zoo belangrijk gevonden worden als het zich zelf vindt en het belang van Suriname dringt niet door tot het gros van de bewoners van het moederland. De toestand zou niet anders zijn, wanneer het moederland een andere staat was!"

Een opmerking moet ons hier van het hart. Zeker mag de belangstelling niet gemeten worden naar hetgeen de gemiddelde Nederlander van Suriname weet. Wij hebben er in dit weekblad meermalen op gewezen, dat de gemiddelde Nederlander van eigen land niet zoo heel veel weet. Maar lees even deze aanhaling uit een artikel van den oud-Gouverneur Baron van Asbeck in de „*Economisch-Statistische Berichten*" van 21 April j.l.:

„Den 3den Maart j.l. stelde het [Suriname Studie-Syndicaat] de Ministers, de Staatsraden en de Volksvertegenwoordigers, tezamen ongeveer 175 genoodigden, in de gelegenheid te 's-Gravenhage in het Hotel de Twee Steden te vernemen, welke de ervaringen en welke de conclusiën van de Studiecommissie waren. 2½ pCt. der genoodigden was aanwezig. Gelukkig laat de commissie zich daardoor niet ontmoedigen. Zij heeft alleen even gerild bij de aanraking met die „ijskoude onverschilligheid", die 32 jaren geleden al geconstateerd werd door P. M. Netscher."

Het Koloniaal Weekblad van 29 April, deze woorden overnemende, merkte daarbij op: „Deze houding is meer dan ergerlijk. Ze is schandalig. En dat zijn de menschen die te beslissen hebben over het wel en wee der kolonie. Heeft men het in Suriname niet aan het rechte eind, wanneer men daar niet veel verwacht van de belangstelling der Staten-Generaal? In het nummer van 16 Januari j.l. schreef „*De West*": „De Kamer is niet competent om de aangelegenheden der kolonie te beoordeelen." Aan de heeren wordt een gelegenheid geboden om van die aangelegenheden iets te vernemen en zij blijven weg."

Behooren zij — mogen wij vragen — tot de gemiddelde Nederlanders, die het recht hebben weinig van Suriname te weten en er weinig belang in te stellen?

En nog iets: Nederland zou Nederland blijven al bestond Schiermonnikoog niet, maar zou Nederland zonder zijn koloniën in de rij der mogendheden dezelfde plaats innemen als nu? Zeer zeker niet, en dat voelt men in de koloniën.

* * *

Helder zet Mr. Fabius uiteen, waarom de Nederlandsche geldmarkt niet veel voelt voor beleggingen in Suriname. Hij wijst daarbij op de vele mislukkingen van grootscheepsche plannen, waaraan veel geld wordt ten koste gelegd.

„Ten slotte vermeerdert de mislukking van de plannen het aantal vijanden van de kolonie met de teleurgestelde ontwerpers, uitvoerders, enz., hetgeen voor de hardnekkige optimisten een gereede aanleiding is om de autoriteit van deze lieden te loochenen en nieuwe pogingen in het werk te stellen voor de verwezenlijking van nieuwe plannen, door nieuwe personen en...... met nieuw geld.

Mag men aan de Surinamers euvel duiden, dat zij in de toekomst van hun land gelooven en dat zij den moed niet opgeven om er van te maken wat zij kunnen? Stellig en zeker niet! De schuld ligt alleen bij de verantwoordelijke Hollanders, die zich door

groote ideeën het hoofd op hol laten brengen, den moed missen om de consequenties te trekken uit opgedane ervaringen, uit ijdelheid verlangen zich in korten tijd een eerezuil te stichten, in zelfoverschatting meenen den natuurlijken loop van zaken te kunnen veranderen of door gebrek aan inzicht mistasten. Suriname wordt daardoor een vivisectie-object voor haar politieke dokters. De Koloniale Staten moeten het ontgelden, wanneer zij daartoe niet met de meeste snelheid medewerken en bijvoorbeeld bezwaren maken tegen verhooging van de belastingen, die dan toch door de door hen vertegenwoordigde bevolking moeten worden opgebracht. Dat die Staten over het algemeen een zeer redelijk en welwillend college vormen, dat zijn groote taak met ijver en belangloos vervult en veel minder achterstand heeft dan bijv. de Staten-Generaal hier te lande, wordt door de bestuurders, die niet zoo heel veel van hun korten ambtstijd kunnen verliezen, dikwijls vergeten.

Wij mogen niet uit het oog verliezen dat, wanneer wij hier te lande in korten tijd zooveel allesomvattende reorganisatieplannen te slikken hadden gekregen als Suriname, ook bij ons geen staatsman het rechte spoor meer zou weten en dat ook onze financiën er waarschijnlijk treurig aan toe zouden zijn, wanneer wij, zooals in de kolonie, tezelfder tijd een reeks van groote werken hadden ondernomen, waarvan de gezamenlijke kosten het jaarlijksch budget verschillende malen overtroffen...... vooral wanneer het succes daarbij meestal was uitgebleven.''

Wij stellen ons voor in ons volgend nummer terug te komen op de vele interessante beschouwingen van Mr. Fabius. Het slot van het artikel willen wij echter nu reeds overschrijven:

,,De moeitevolle en nuttige arbeid van den heer Kasteleijn en de zijnen moet nu eens niet gevolgd worden door min of meer ingewikkelde, doch in ieder geval nuttelooze wetsvoorstellen of andere Regeeringsmaatregelen van hetzelfde gehalte. Nederland verwacht van de groote Indische cultuurondernemingen, zooals de Handelsvereeniging Amsterdam en andere, dat zij hun groote ervaringen aan Suriname dienstbaar zullen maken en een klein gedeelte van hun enorme reserves in Surinaamsche ondernemingen zullen beleggen, aldus het voorbeeld volgende hun reeds in 1867 door de Nederlandsche Handel-Maatschappij gegeven. Zij zullen daardoor een vaderlandslievende daad verrichten en verliezen zullen zij, blijkens het rapport van het Studie-Syndicaat, daardoor niet behoeven te lijden.''

Curaçao.

Bestuursgemachtigden.

,,Gemachtigden van het bestuur'', aldus worden in den regel genoemd zij, die de bestuursvoorstellen in den Kolonialen Raad verdedigen. Het is niet overbodig de zaak eens zuiver te stellen en er de aandacht op te vestigen, dat deze personen gemachtigden zijn van den Gouverneur, die volgens het R.r. over des Gouverneurs voorstellen een raadgevende stem uitbrengen.

De praktijk heeft ertoe geleid, dat de Gouverneur van zijn recht om zelf de vergaderingen van den Raad bij te wonen, geen gebruik maakt. Vóór 1901 was de Gouverneur voorzitter van het anders samengestelde college, doch in dat jaar heeft men het Surinaamsche stelsel gevolgd, waarbij vooral ,,de waardigheid des Gouverneurs'' richtsnoer schijnt geweest te zijn.

Het is ons meermalen voorgekomen, dat deze loop der gebeurtenissen te betreuren is. Alleen bij technische kwesties voldoet het optreden der gemachtigden, maar telkens als het gaat om principieele zaken, als iets, het algemeen bestuursbeleid rakende, om dit zoo nu eens te noemen, ter sprake komt, is de afwezigheid van den Gouverneur een duidelijk voelbaar gemis. Niet alsof de Gouverneur van zijn bestuur verantwoording zou schuldig zijn aan den Raad, maar in tal van gevallen worden punten in het debat gebracht en vragen gesteld, die de gemachtigden niet kunnen en mogen beantwoorden. Immers, ze zijn geen v e r t e g e n w o o r d i g e r van den Gouverneur, gelijk deze is van de Koningin, maar gemachtigde, en in zijn M. v. A. op art. 85bis heeft de Minister van Koloniën het destijds uitdrukkelijk gezegd: ,,Een vertegenwoordiger kan veelal naar eigen goedvinden handelen, terwijl een gemachtigde niets kan doen wat zijn last te buiten gaat''. Juist daarin zit de moeilijkheid. Als het debat even buiten de in de gewisselde stukken aangeroerde zaken gaat, strekt het mandaat van den gemachtigde niet meer. Verleden jaar bepaalde de begrootingsdiscussie zich bijna uitsluitend tot de motie-Winkel, en ook dit jaar behoorde veel van wat bij de algemeene beschouwingen werd opgemerkt, niet tot de bevoegdheid der gemachtigden. Niettemin kan men niet beweren, dat de Raad daarbij zijn bevoegdheid is te buiten gegaan.

Wij hadden eenige verwachting, dat Gouverneur Helfrich, die een ,,democratisch'' man genoemd wordt, met deze gewoonte, die toch ook met ,,waardigheid'' weinig te maken heeft, zou hebben gebroken en althans bij de behandeling der begrooting zelf de zitting zou hebben bijgewoond. De zaak zelf zou dit ten goede gekomen zijn. Nu deed zich daartegenover een weinig toe te juichen incident voor. Een gemachtigde voor den openbaren gezondheidsdienst ontbrak. De ondervoorzitter van den Raad, die als waarnemend directeur van dezen tak van dienst de aangewezen persoon voor gemachtigde was, nam als raadslid aan de beraadslagingen deel, verzekerde een en andermaal, dat men dit wel onderscheiden moest, maar kon — hetgeen begrijpelijk is — moeilijk voorkomen, dat zijn instemming met des Gouverneurs voorstellen het karakter nam van een verdediging der aanvallen op den directeur van den gezondheidsdienst.

Een nieuw bewijs, dat het systeem van gemachtigden toch eigenlijk niet deugt.

Petroleum.

Aan het Jaarverslag over 1919 der *Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot exploitatie van petroleumbronnen in Nederlandsch-Indië* ontleenen wij het volgende over Curaçao:

,,Evenals gedurende het voorafgaande jaar, konden in 1919, tengevolge van gebrek aan vervoermiddelen, slechts geringe hoeveelheden Venezolaansche olie worden aangevoerd en verwerkt. Maatregelen werden echter genomen tot uitbreiding van de tegenwoordige vloot en verwacht mag worden, dat in de tweede helft van het loopende jaar een geregelde aanvoer naar de fabriek verzekerd is.

De behoefte aan olieproducten der Kolonie worden voor verreweg het grootste deel door ons gedekt. Belangrijke contracten voor bunkerolie werden afgesloten. De export naar omliggende markten wordt krachtig ontwikkeld.

Het kapitaal der Curaçaosche Petroleum-Mij. werd in 1919 vergroot tot ƒ 7.500.000.—.''

De middelen.

Het gaat goed met de koloniale schatkist. In het eerste kwartaal hebben de belastingen bijna honderdduizend gulden en de inkomsten van onderscheiden aard niet minder dan honderdzeventigduizend gulden meer opgebracht dan in het overeenkomstige tijdvak van het vorige jaar. Het zijn vooral het invoerrecht, de accijns op gedistilleerd, de buitengewone inkomstenbelasting, het uitvoerrecht en ,,alle andere ontvangsten'', die tot deze gunstige cijfers hebben aanleiding gegeven. Ook de loodsgelden zijn belangrijk toegenomen.

De Dokters-vacature op Saba.

In de dokters-vacature op Saba is voorzien door de overplaatsing van dokter D. L. Ellis daarheen.

Aanwinsten Handschriften.

Het Verslag der Koninklijke Bibliotheek te Den Haag over 1919 vermeldt onder ,,Aanwinsten Handschriften'': ,,Verzameling van historische, genea-

logische, taalkundige en geologische gegevens, drukwerken, enz. benevens manuscript-artikelen en registers, betrekking hebbende op Nederlandsch West-Indië. Bijeengebracht, respectievelijk geschreven door J. H. J. Hamelberg, ambtenaar te Curaçao". Geschonken door de weduwe.

Ook voor Curaçao?

De raad van toezicht van het „Hervormingsfonds Pembarocan", dat tot doel heeft allen christelijken arbeid te steunen, die de opheffing en ontwikkeling van de jeugd en jongelingschap in Nederlandsch-Indië, Suriname, Curaçao beoogt, is thans als volgt samengesteld: Dr. P. E. Barbas, prof. dr. H. Bavinck, dr. C. W. Th. Baron van Boetzelaer van Dubbeldam, ds. W. Breukelaar, dr. J. W .Gunning, ds. M. Lindeborn, jhr. mr. A. F. de Savornin Lohman jr., H. W. van Marde jr., ds. W. W. Meijnen, E. van Ouwenaller, prof. dr. J. W. Pont, ds. J. Rauws, ds. A. J. Roozemeyer, dr. H. G. Rutgers, ds. H. C. Ruys, dr. Th. Ruys jr., mr. dr. C. F. Schoch, prof. dr. J. R. Slotenmaker de Bruine, mr. C. K. Vinke, dr. J. Weener en L. J. van Wijk.

Men zal met ons hier noode missen iemand, die geacht kan worden de kolonie Curaçao te vertegenwoordigen.

Aanvragen tot steun behooren schriftelijk te worden ingediend bij den secretaris (dr. Th. Ruys jr., Bloemendaal) onder overlegging van voldoende gegevens ter beoordeeling van den financieelen toestand der steunvragende instelling of vereeniging van een nauwkeurige omschrijving van het doel, waarvoor onderstand wordt gevraagd. Vereenigingen zijn verplicht haar statuten en reglementen mede over te leggen.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Kongo-toestanden.

Een correspondentie uit Brussel van 30 Juni in het Algem. Handelsblad bespreekt de Kongo-aangelegenheden. Zij geeft geen opgewekt beeld van den heerschenden toestand, al is de benauwdheid ook eenigszins weg genomen, die België gedurende korten tijd bekneld heeft, toen de waarnemende minister van koloniën Vandervelde, uit een telegram van den werkelijken minister van koloniën, Franck, die op reis is in Kongo, had opgemaakt, dat deze daar tegenover een staking stond van de Europeesche ambtenaren en van de zwarte arbeiders tegelijk. Nog vóórdat dit opgehelderd was, vaardigde de Koloniale Raad te Brussel het besluit uit, dat het blanke personeel der kolonie niet het recht heeft om te staken, maar gaf die raad toch tevens aan de regeering het advies om dadelijk aandacht te schenken aan de moeilijke positie, waarin de ambtenaren verkeeren. Uit de opheldering bleek, dat de ambtenaarsstaking reeds voorbij was en slechts 48 uren geduurd had. De negerstaking stond er niet mee in verband; ook deze was intusschen beëindigd, door verbetering van de loonen, in verhouding tot de levensduurte.

Het stakingsmiddel is intusschen toegepast. Is het zwarte personeel aangestoken door 't voorbeeld van het blanke?

Het Europeesche personeel had een syndicaat gevormd om in verweer te kunnen komen tegen de hardheid, willekeur en onrechtvaardigheid, waarvan het den gouverneur-generaal beschuldigde. Daar kwam de dure tijd bij, die in Kongo te meer drukt door de ongunstige waardeverhouding van de frank tot het pond sterling. Minister Franck schijnt op de wenschen van de ambtenaren niet te zijn ingegaan. De staking duurde slechts 2 dagen; de ambtenaren hebben 't gevaar ingezien van 't daardoor aan de inlanders gegeven voorbeeld. Wij hebben hierover een paar weken geleden reeds 't een en ander medegedeeld. In hoever de staking tot dadelijke resultaten heeft geleid blijkt niet; van Brussel uit is, zooals wij zagen, tot tegemoetkoming aangespoord

De staking van de inlandsche arbeiders was ingezet met een bedreiging daartoe, hierop was aan 't personeel der kolonie toegegeven. Maar de arbeiders bij particuliere ondernemingen, die hun looneisch niet ingewilligd hadden gekregen, legden 't werk neer. De beteekenis, die overblijft ligt vooral in het bewustzijn der negers, hoe samengaan vruchten afwerpt om hun zin door te drijven. De zin bij de regeering schijnt [illegible] groot om voortaan aan redelijke verlangens te gemoet te komen, zonder dat staking of bedreiging daartoe zullen zijn aangewend, maar de ondervinding in Europa in de laatste jaren opgedaan heeft geleerd hoe moeilijk dit kan worden.

De correspondent van 't Algem. Hbl. wijst er op dat ook overigens de toestand in de Belgische kolonie verre van rooskleurig is. De begrooting voor 1920 sluit met een tekort van ruim 21.100.000 fr.; daarin zijn de oorlogsuitgaven nog niet begrepen, die 't moederland voor zijne rekening genomen heeft. Het zal nog heel lang duren aleer België financieel eenig voordeel uit zijne Afrikaansche bezittingen zal halen, intusschen moet het zich troosten met het volbrengen van zijn ethische roeping. Hoe moeilijk het is die roeping te verzoenen met den wensch om toch ook van den fiscus eenige tegemoetkoming in de kosten der kolonie te vragen, blijkt uit de gevolgde alcoholpolitiek. Tot 191[illegible] was de verkoop van alcohol aan de inboorlingen volstrekt verboden, nu is de verkoop van dranken met „zwak" alcoholgehalte toegestaan; van het daarop te heffen recht wordt 300.000 fr. per jaar verwacht.

Een ander bedenkelijk punt, in die correspondentie aangevoerd, betreft de opeisching van arbeid ten algemeene nutte. Dat is een soort van dwangarbeid, die aan officieele slavernij doet denken. De parlementaire commissie uit de Kamer is hiertegen krachtig opgekomen. Zij meent, dat de heerschende wetten het middel aan de hand doen om die onmenschelijke praktijken te keer te gaan. Ware het anders dan dient de wet dringend te worden herzien, zegt zij.

Alles samen genomen is 't wel verklaarbaar dat er momenteel weinig opgewektheid bestaat bij Europeaan en bij Inlander, over hetgeen Kongo aan België en België aan Kongo biedt.

Kenia.

Nooit van gehoord! Gij zult er voortaan wèl van hooren. Maar 't is toch ook geen nieuwe naam. Reeds op vrij oude kaarten vindt men hem vermeld voor het hooge gebergte, dat in Oost-Afrika vrijwel op den evenaar een gebied van eeuwigen sneeuw heeft, evenals Nederlandsch Nieuw-Guinea dit aan 't andere uiteinde van den Indischen Oceaan ook vertoont.

De hoogste top der Kenia, een uitgedoofde vulkaan, is een gletschergebied op ruim 17000 voet hoog. Hij domineerde het Britsche protectoraat van Oost-Afrika, dat voortaan een „kolonie" zal zijn. Het lijkt tegen den geest van den tijd in te gaan de lossere banden van een protectoraat te vervangen door een inlijving door de Britsche kroon. Daar de protector geen bezitter is, zou de volkenrechtelijke vraag zelfs zijn op te werpen, in hoever de protector dit eigenmachtig vermag te doen. Voordat er een Volkerenbond bestond was geen organisatie aan te wijzen, die zich met een dergelijke vraag kon bemoeien. Een mogendheid maakte zich tot protector, maakte zich tot „moederland" van een kolonie, aanvaardde een protectoraat om later het in bescherming genomen gebied tot overzeesche bezitting te maken, de andere mogendheden hadden slechts toe te zien. Maar nu er een volkerenbond is, zou men meenen, dat de inlijving van een protectoraat bij het gebied van hem, die protector was, niet buiten de bemoeienis van dien bond zou staan; door die daad toch wordt een bevolking, of zij zulks wenscht of niet, en zonder dat zij gehoord is, in een nieuwe, andere en meer afhankelijke staatkundige positie gebracht en verandert zij van nationaliteit. Hoe het zij, de omstandigheden zijn er niet naar dat iemand Groot-Brittannië op de vingers zal tikken. De Volkerenbond allerminst. Die heeft bij de eerste vraag, waarvoor zijn bemoeienis ingeroepen werd, de twist tusschen Perzië en Sovjet-Rusland, immers al voor moeilijkheden gestaan dat de verzoeker wèl, doch Rusland niet bij den bond aangesloten was en de hooge uitverkorenen wisten dan ook geen andere oplossing aan te geven, dan Perzië aan te raden nog maar eens met de Soviët te gaan praten. En dit is, zonderling verloop! er op uitgedraaid, dat Servië zich onder Britsch protectoraat is gaan stellen. Wie zou dan nu voor het negerland in Oost-Afrika moeten optreden tegen zijn voormaligen protector? Het is zelfs zeer goed mogelijk dat de zwarte bevolking het onderscheid tusschen protectoraat en kolonie ternauwernood begrijpt, of voor zoover zij dit wèl doet, niet veel tegen de verandering heeft; toch blijft de principieele kwestie dan haar volle waarde behouden, indien de bevolking van hare instemming niet heeft kunnen doen blijken. De nieuwe bestuursvorm, die Britsch Oost-Afrika nu eerst tot Britsch gebied gemaakt heeft, onder den naam van kolonie Kenia, zal dus wel geen aanleiding worden tot een ter verantwoording roepen van Engeland door eenige mo-

gendheid of organisatie, tenzij de agitators in Britsch-Indië er munt uit zullen slaan voor hunne propaganda tegen de Britsche overheersching.

De „Times", de nieuw geschapen verhouding besprekende, zegt dat het protectoraat voor een land met overwegend inlandsche bevolking groote voordeelen heeft, b.v. doordien dan allerlei inlandsche gebruiken kunnen voortbestaan, die in een kolonie als strijdig met de Britsche wetten, niet toelaatbaar meer zijn.

Neemt de blanke bevolking toe, dan is, volgens 't blad, de bestuursvorm van een kolonie beter, omdat dan de blanke kolonisten Britsch onderdaan worden, het land zich in financieel opzicht gemakkelijker kan bewegen en de kolonisten meer medezeggenschap kunnen krijgen in bestuurszaken.

Men ziet hieruit, dat de bedoeling geenszins zoo onbeduidend is alsof het maar om een woordenkeuze ging, de groote voordeelen, die het protectoraat aan de inlandsche bevolking toedenkt, moeten terzijde gezet worden, ten bate van de blanke kolonisten.

Indien de inheemsche bevolking dit wel eens heel goed ging begrijpen, dan zou er nog wel een verzet tegen kunnen ontstaan, en dan —? dan zouden de rebellen van Kenia getemd moeten worden.

En dan nog iets; zullen andere landen onder Britsch protectoraat, zooals thans Perzië ook is, zich niet de vraag stellen, of hun ook het voorrecht te wachten staat eenmaal een Britsche kolonie te mogen worden?

De herbossching van Marokko.

De geschiedenis van Curaçao indachtig, kan het bericht der herbossching van een gedeelte van Marokko voor ons van bijzonder belang zijn. Het initiatief hiervoor is genomen door generaal Bertrand, commandant van de „région de Fez". In 1919 zijn 292.630 olijfboomen, 301.387 vijgenplanten, 7637 fruitboomen geplant in de omgeving van Hayiouna, Beni Sadden, Ouergha en Sefroe.

Ook in de buitenwijken van Fez zijn dergelijke proeven genomen, met 293.387 vijgenplanten, 115.436 olijfboomen en 13.874 fruitboomen.

De resultaten zijn nog niet bekend, maar de aandacht zij al gevestigd op de proeven, die zelfs voor zoover zij niet, of niet geheel aan de verwachtingen zullen voldoen, toch leerrijk zullen zijn.

Interessante cijfers over Rusland.

Volgens Russische opgaaf is de invoer van automobielen in Rusland in de jaren 1914, 1915 en 1916 totaal 16.365 geweest, terwijl toen 11.592 motorrijwielen binnenkwamen. In „Ekonomischeskaja Shisn" van 30 Januari j.l. staat, dat op 1 Januari 1919 geheel Rusland slechts ongeveer 10.000 automobielen en 3000 motorrijwielen bezat. Om een vergelijking te maken, wordt daarnaast vermeld, dat in 't begin van 1914 Duitschland 73.000 auto's en 23.000 motorrijwielen, Frankrijk 98.000 auto's, Oostenrijk-Hongarije 20.000 auto's telden.

Begin 1919 was de helft der Russische auto's in reparatie en slechts een derde in gebruik, terwijl in normale omstandigheden ongeveer 70 pCt. loopt. Het meerendeel (42 pCt.) bevond zich in 't gouvernement Moskow, dan volgde (26.6 pCt.) 't gouvernement Petersburg; 't overschietende was al bitter weinig voor het geheele groote rijk. Naar hare bestemming waren ruim 4000 voor personenvervoer, ruim 4000 lastwagens, 300 voor ziekenvervoer, ruim 1000 voor andere doeleinden. Het meerendeel was ter beschikking van het Volkscommissariaat voor het leger, ook de overige waren in staats- of stadsdienst. Tezelfdertijd bestonden er 116 automobielfabrieken, die echter geen nieuwe machines maakten, maar wel de herstelling, ook met aanmaak van onderdeelen, verzorgden, zoowel voor auto's als voor rijwielen. Hiervan waren er 39 in Moskow, 39 in Petersburg, 5 in Samara, de overige — die echter geen groote onderdeelen vervaardigden — waren over 't rijk verspreid.

Mededeelingen.

Van het Comité voor Ind. Lezingen en Leergangen:

KOLONIALE GEOGRAFISCHE VACANTIECURSUS.

Het Comité voor Indische Lezingen en Leergangen heeft het voornemen, een driedaagschen kolonialen vacantiecursus voor leeraren in de aardrijkskunde in te stellen, welke in de a.s. Kerstvacantie zal worden gehouden in het gebouw van de afdeeling Volkenkunde van het Koloniaal Instituut te Amsterdam. De bedoeling is, de nieuwere gegevens omtrent onze Nederlandsche Koloniën door voordracht en demonstratie onder het bereik te brengen van de leeraren in de aardrijkskunde aan gymnasia, middelbare scholen, kweek- en normaalscholen, zoomede van studenten in de aardrijkskunde. De cursus wordt voorbereid door eene commissie, bestaande uit de heeren Prof. J. C. van Eerde, voorzitter; C. Lekkerkerker, R. Schuiling, G. Trouw en Dr. H. H. Zeijlstra Fzn., Secretaris.

Het programma en de voorwaarden voor deelneming zullen later bekend gemaakt worden.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

ONDERWIJZERS IN DE HOUT- EN IJZERBEWERKING BIJ DE OPENBARE TECHNISCHE SCHOLEN IN NEDERLANDSCH-INDIE..

Voor het practisch onderwijs bij de openbare technische scholen in Nederlandsch-Indië kunnen worden uitgezonden een aantal onderwijzers in de hout- en ijzerbewerking.

Ingeval door den begrootingswetgever de aangevraagde gelden worden toegestaan, zal de bezoldiging van 1 Januari 1920 af als volgt worden vastgesteld.

Aanvangsbezoldiging ƒ 250 's maands, na 1 jaar dienst ƒ 300, na 3 jaar ƒ 350, na 5 jaar ƒ 400, na 7 jaar ƒ 450, na 9 jaar ƒ 525, na 12 jaar ƒ 600 en na 15 jaar ƒ 675 per maand.

Nederlandsche diensttijd bij het ambachtsonderwijs zal tot een maximum van 15 jaren, tellende voor 7½ Indische jaren, voor de toekenning van periodieke verhoogingen in rekening worden gebracht. Derhalve zal bijv. een onderwijzer met 6 jaren dienst bij het ambachtsonderwijs ƒ 350 als aanvangsbezoldiging worden toegekend.

Voor het bezit van een meestersdiploma zal bij de vaststelling der bezoldiging één Indisch jaar meer dan de werkelijke diensttijd worden vergolden.

Aan de uitzending is verbonden:

a. vrije overtocht naar Nederlandsch-Indië ook voor wettig gezin in de tweede klasse. Indien de uit te zenden candidaat in het bezit is van een middelbaar diploma, vrije overtocht in de eerste klasse;

b. eene tegemoetkoming in de uitrustingskosten van ƒ 1500;

c. eeene voorloopige bezoldiging van ƒ 150, ƒ 200 of ƒ 250 's maands, al naar gelang de activiteitsbezoldiging ƒ 250, ƒ 300 of ƒ 400 zal bedragen. Deze voorloopige bezoldiging gaat in met den dag van inscheping tot dien, waarop de dienstbezoldiging ingaat;

d. de dienstbezoldiging gaat in met den eersten der maand volgende op die waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard;

e. voor alle ambtenaren, indien zij gehuwd zijn, uitkeering van het bedrag van ééne maand aanvangsbezoldiging als tegemoetkoming in de door hen verschuldigde huwelijksbijdrage, aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië.

Na 20 jaren Indischen dienst wordt recht op pensioen verkregen. Nederlandsche dienstjaren kunnen daarbij voor de helft in rekening worden gebracht.

De bezoldiging is onderworpen aan eene korting van 2 ten honderd ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en van 5 ten honderd voor de gewone bijdrage aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië.

Verder is bij eerste indiensttreding ten behoeve van laatstgenoemd fonds door gehuwden twee maanden en door ongehuwden eene maand bezoldiging te voldoen, en wel in eens of met bijberekening van rente ad 5 ten honderd 's jaars, in 36 gelijke maandelijksche termijnen. Bij huwelijk eene maand bezoldiging te voldoen op de zooeven aangegeven wijze. Bij bevordering is bovendien ten behoeve van laatstgenoemd fonds door gehuwden tweemaal het bedrag der verhooging over eene maand, door ongehuwden eenmaal te voldoen.

De bijdragen wegens huwelijk worden verhoogd met een percentage, afhangende van de leeftijden van man en vrouw.

Zij, die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen, behooren zich vóór 16 Juli a.s. bij ongezegeld verzoekschrift, dat aan het Departement van Koloniën moet worden gericht, te wenden tot de 9de afdeeling, K. 21, Nieuwe Gebouw van dat Departement, onder overlegging van:

a. eventueele diploma's en andere bewijsstukken;

b. eene beschrijving van opleiding en levensloop.

In het verzoekschrift moeten worden vermeld de datum en plaats van geboorte, of de gegadigde gehuwd is en c.q. het aantal zijner kinderen.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in

te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst.

De uit te zenden onderwijzers zijn verplicht de in verband met hunne uitzending voor den Indischen dienst aan hen of te hunnen behoeve dan wel ten behoeve van hun gezin van landswege voldane gelden wegens tegemoetkoming in de kosten van uitrusting, tegemoetkoming in de aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië te betalen huwelijksbijdrage, overtocht naar Nederlandsch-Indië, zoomede alle andere aan hen ter zake voormeld middellijk of onmiddellijk van landswege toegelegde gelden (met uitzondering van genoten bezoldiging en hetgeen daarmede is gelijk te stellen) onverwijld in 's lands kas terug te storten, ingeval zij niet binnen den hun aan te wijzen termijn naar Nederlandsch-Indië vertrekken, de reis derwaarts moedwillig afbreken of om andere reden dan welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van de Regeering) de werkzaamheden, waarvoor zij worden uitgezonden, niet aanvaarden, dan wel binnen 5 jaren na hunne aankomst in Nederlandsch-Indië uit 's lands dienst worden ontslagen.

(Nederlandsche Staatscourant van 29 Juli 1920 No. 124).

UITZENDING VAN EEN BACTERIOLOOG VOOR BODEMONDERZOEKINGEN, ENZ. TEN BEHOEVE VAN DEN BURGERLIJKEN GENEESKUNDIGEN DIENST IN NEDERLANDSCH-INDIë.

Bij den burgerlijken geneeskundigen dienst in Nederlandsch-Indië kan worden geplaatst een bacterioloog met academische opleiding, die bekend is met de vraagstukken ten opzichte van de reinigingsprocessen in den bodem, faecaalafvoer en waterreinigingssystemen.

Aan de uitzending uit Nederland wordt verbonden:

a. vrije overtocht naar Nederlandsch-Indië, ook voor het wettig gezin, in de eerste klasse;

b. een tegemoetkoming in de uitrustingskosten ten bedrage van f 5000 (vijf duizend gulden);

c. indien de uit te zenden persoon gehuwd is, uitkeering van het bedrag van eene maand ambtsbezoldiging als tegemoetkoming in de door hem verschuldigde huwelijksbijdrage aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië;

d. een voorloopige bezolding van f 250 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië, en voortdurende tot dien, waarop de ambtsbezoldiging ingaat.

De bezoldiging in Indië zal na aanneming der suppletoire Indische begrooting bedragen f 400 's maands, met 6 verhoogingen elk van f 100 's maands, waarvan de eerste na 1 jaar en de overige telkens na 3 jaren dienst.

Gegadigden, die reeds ervaring bezitten, kunnen al dadelijk eene hoogere aanvangsbezolding bekomen, bij de berekening waarvan de jaren van werkzaamheid na het behalen van het diploma binnen de keerkringen voor vol en die buiten de keerkringen voor de helft medetellen.

Van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst moet blijken uit een geneeskundig onderzoek, vanwege het Departement van Koloniën.

Zij, die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, moeten zich vóór 1 Augustus a.s. bij verzoekschrift, dat aan het Departement van Koloniën moet worden gericht, aanmelden bij de 9e afdeeling van dat Departement (K. 28, no. 2), onder overlegging van:

a. hun diploma;

b. eene beschrijving van opleiding en levensloop.

In het verzoekschrift moeten de plaats en de datum van geboorte worden vermeld, zoomede of men gehuwd is en c.q. het aantal kinderen.

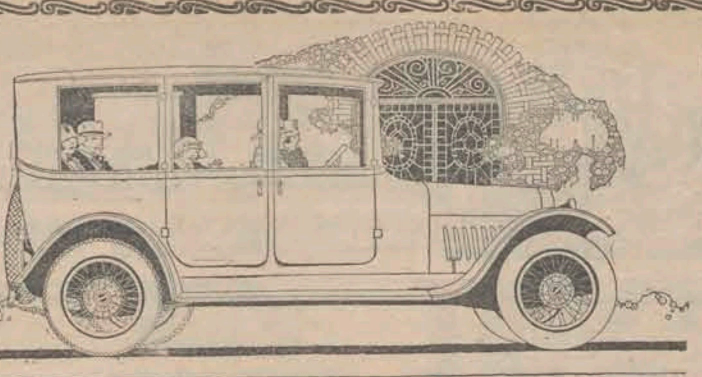
De bezoldiging van in vasten dienst benoemde ambtenaren is onderworpen aan eene korting van 2 ten honderd ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en van 5 ten honderd voor de gewone bijdrage aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië. Bovendien bij eerste indiensttreding te voldoen, ten behoeve laatstgenoemd fonds, door gehuwden twee maan en door ongehuwden een maand bezoldiging, en in eens of, met bijberekening van rente ad 5 honderd 's jaars, in 36 gelijke maandelijksche mijnen. Bij huwelijk eene maand bezolding, te doen op de wijze als zooeven aangegeven. Bij be dering door gehuwden tweemaal het bedrag der hooging over ééne maand, door ongehuwden maal.

De bijdragen wegens huwelijk worden verho met een percentage, afhangende van de leeftij van man en vrouw.

Ook ten opzichte van de bepalingen omtrent lof enz. staat de hier bedoelde ambtenaar gelijk de overige burgerlijke landsdienaren in Ned landsch-Indië.

De uit te zenden bacterioloog is verplicht de verband met zijn uitzending voor den Indisch dienst aan hem of te zijnen behoeve dan wel ten hoeve van zijn gezin van landswege voldane geld wegens tegemoetkoming in de kosten van uitrusti overtocht naar Nederlandsch-Indië, zoomede andere aan hem ter zake voormeld, middellijk onmiddellijk van landswege toegelegde gelden (m uitzondering van genoten bezoldiging en hetg daarmede gelijk te stellen is), onverwijld in 's la kas terug te storten, ingeval hij niet binnen den h aan te wijzen termijn naar Nederlandsch-Indië v trekt, de reis derwaarts moedwillig afbreekt of andere redenen dan welbewezen ziels- of lichaa gebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beo deeling der Regeering), de werkzaamheden, waarv hij wordt uitgezonden, niet aanvaardt, dan wel bi nen 5 jaren na zijn aankomst in Nederlandsch-In uit 's lands dienst wordt ontslagen.

(Nederlandsche Staatscourant van 28 Juni 1920 No. 123.)

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", **Heulstraat 17** en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f $0.01^1/_2$;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f $0.04^1/_2$ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f $0.04^1/_2$ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f $0.04^1/_2$ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f $0.04^1/_2$ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f $0.04^1/_2$ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door TH. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* $0.01^1/_2$.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.